

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING
„OOST EN WEST”

HET LIDMAATSCHAP der Vereeniging bedraagt f5.— 's jaars (minimum)
Het inbegrip van kosteloze toezending van het Koloniaal Weekblad.

INHOUDE: Jaarl. Algemeene Vergadering. — Crisis-Steuncomité voor Ned.-Indië. — De Europeesche werklozen in Indië. — De Indische tentoonstelling in Den Haag. — Congres „Nederland Overzee”. — I. E. V. Bazaar te 's-Gravenhage. — Om te bewaren. — Jaarverslagen. — Van Week tot Week. — Kunst, Kunstnijverheid en Huislijf. — Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften. I. Uit de Europeesche Pers. — II. Uit de Inheemsche en Maleisch-Chineesche Pers. — Oost- en West-Indisch Literatuur-Overzicht. — Suriname. — Nagekomen Berichten. — Curaçao. — Uit den Verren Vreemde. — Ingezonden. — Berichten der Afdelingen. — Mededeelingen. — Bestemd voor uitzending naar Nederlandsch-Indië. — In Nederland aangekomen verlofgangers. — Met pensioen. — Mutatiestaat van 8 tot 15 Juni 1932.

Jaarlijksche Algem. Vergadering
op Zaterdag 25 Juni e.k. ten 1½ ure, op het terrein der Indische tentoonstelling Westbroekpark, Den Haag.
Punten van behandeling.

1. Opening.
  2. Nieuwen vorige Algem. Verg. (Zie K.W. 9 Juli 1931, No. 28).
  3. Jaarverslag. Rekening en verantwoording 1931, met rapport Verificatie-Commissie en Begroting 1932. (Zie K.W. 17 Maart 1932, No. 11.)
  4. Benoeming Commissie, nazien jaarrekening 1932.
  5. Toetreding Bond van Nederl. Kolon. Vereenigingen.
  6. Voorziening vacatures Hoofdbestuur.
  7. Bepaling plaats volgende Algem. Vergadering.
  8. Rondvraag en sluiting.
- De Algemeene Secretaris,
VAN DER BRUGH.

Punt van samenkomst:
12 uur in het Europ. Restaurant der Tentoonstelling.
12½ uur. Noenmaal aangeboden aan de Leden van het Hoofdbestuur door de ontvangende afdeling.
Voor de leden die hieraan mede willen deelnemen f1.75 p.p.
Het terrein is te bereiken:
Van het station Holl. Spoor, met lijn 9; van 't station der Staatsspoor met de „blauwe tram”.
De leden hebben toegang tot het terrein tegen den *gereduceerden* prijs van 40 cent per persoon, op vertoon van lidmaatschapskaart.

CRISIS-STEUNCOMITÉ VOOR NED.-INDIË.

In de overtuiging, dat een centrale organisatie hier te lande van praktisch nut zou kunnen zijn in het belang van de talrijke door den crisistoestand getroffen gezinnen onder de verschillende bevolkingsgroepen van Ned.-Indië, heeft zich onder leiding van den heer Ch. J. I. M. Welter, oud-Minister van Koloniën en oud-Vice-President van den Raad van Indië, te 's-Gravenhage een Crisis-Steuncomité voor Indië gevormd.
Het Comité stelt zich gaarne beschikbaar voor het in ontvangst nemen van gelden ter overmaking aan het Centraal Comité voor steun aan werklozen te Batavia, opgericht in December 1930 onder voorzitterschap van het Lid van den Raad van Indië, den heer L. H. W. van Sandick.
Van de ontvangen geldelijke bijdragen zal in de dagbladen verantwoording worden afgelegd.
's Gravenhage, 26 April 1932.
Het Crisis-Steuncomité voor Ned.-Indië,
Ch. J. I. M. Welter, oud-Minister van Koloniën en

oud-Vice-President van den Raad van N.-I., voorzitter;
Mr. A. Neytzell de Wilde, oud-voorzitter van den Volksraad in N.-I., Hoofd van de 1ste afd. van het Departement van Koloniën, onder-voorzitter;
R. Zuyderhoff, Lid van de Algemeene Rekenkamer, Algemeen Voorzitter van de vereeniging „Oost en West”, commissaris;
F. H. Zeydel, oud-afdeelingshoofd bij de Koninklijke Paketvaart Mij., oud-Lid van den Volksraad, onder-voorzitter van het Hoofdbestuur der vereeniging „Indo-Europeesch Verbond”, commissaris;
J. M. van Valkenburg, oud-onderdirecteur van het Departement van Gouvernements-Bedrijven in N.-I., penningmeester;
J. Th. Petrus Blumberger, oud-N.-I. Bestuursambtenaar, Hoofd van het kabinet van den Minister van Koloniën, secretaris.
Gironummer van het comité: 198000.
De omstandigheid dat het Crisis-Comité voor Ned.-Indië thans ingesteld geworden is, geeft het Hoofdbestuur aanleiding zich tot de Besturen der afdelingen onzer vereeniging te wenden tot het inroepen hunner medewerking om het doel van dit Comité zooveel mogelijk te bevorderen.
Het Hoofdbestuur is van meening dat de wijze waarop die medewerking zou kunnen worden verleend — zelfstandig dan wel met bestaande of in het leven te roepen plaatselijke organisaties — aan het welnemen der Besturen, dient te worden overgelaten.
Alleen zij aangeveend dat, voor stortingen, behalve over het giro no. 198000 van het Comité, eventueel ook beschikt kan worden over dat van de Vereeniging „Oost en West”, no. 14574.

HET HOOFDBESTUUR.

De Europeesche werklozen in Indië.

Een oproep om steun.

De Koningin gaat voor met een belangrijke gift.

Wie volgt?

Aan een oproep uit Ned.-Indië door „Aneta” verspreid, ontleenen wij het volgende:
Nederlandsch-Indië ontquam evenmin als andere landen aan de ontwrichting tengevolge van de huidige economische inzinking. Naar mate herstel uitblijft, heeft de crisis ernstiger gevolgen. Geen bevolkingsgroep is er in Indië, die in deze tijden gespaard bleef. Elke groep behoeft echter haar eigen steunregelingen. Hier wordt uw aandacht gevraagd in het bijzonder voor de Europeanen, die door de tijdsomstandigheden in moeilijkheden zijn gekomen.
De praktijk heeft bewezen, dat het voor ontslagen Europeanen in dit land uiterst moeilijk, zoo niet onmogelijk is, buiten de grenzen van hun verlaten arbeidsterrein een bestaan te vinden, wegens hun speciale bekwaamheden en wegens voldoende aanbod van andere werkkrachten voor alle andere werkkringen. Zij vallen dus ten prooi aan het meest funeste gevolg dezer tijden, n.l. de werkloosheid.

In Ned.-Indië kende men tot voor korten tijd het verschijnsel der werkloosheid onder Europeanen niet, zoodat de samenleving ongewapend was tegen de gevolgen daarvan.

De situatie van den werklozen Europeaan wordt in Ned.-Indië reeds in tegenstelling met die van zijn lotgenoot in Europa verscherpt door het spookbeeld van te geraken in een omgeving, die aan de Europeesche levenswijze geheel vreemd is en voor hem de ondergang beteekent. Vele werklozen zijn gehuwd en het opgroeien der kinderen in een dergelijke omgeving staat vrijwel zeker gelijk met verwildering. De ijlings opgerichte steuncomité's hebben den werklozen Europeanen hier voor zoover hun trots hen niet weerhouden heeft zich aan te melden, in staat gesteld uitkeeringen te verkrijgen, waarmede zij in hun allernoodzakelijkste levensbehoeften kunnen voorzien, al moeten zij daardoor in of aan den rand van de kampong leven.

Herinnerd wordt aan den arbeid van de A. M. V. J. (Amsterdamsche Maatschappij voor Jonge Mannen) in Ned.-Indië, die de oprichting voorbereidt van twee tuindorpen voor Europeesche werklozen te Bandoeng en Malang, waar het mogelijk zal zijn zeer goedkoop te leven, en waarin huizen worden ingericht van hoogst eenvoudig type. Het Gouvernement en de betrokken Gemeenteraden zijn bereid de uitvoering van de plannen te steunen, maar er is veel geld voor noodig. In dat opzicht

Bad- en Zweminrichting „DE REGENTES”

Weimarstraat 63, Den Haag
Telefoon 332739

In de onmiddellijke nabijheid van de tramlijnen 3, 5 en 12
Moderne inrichting, voldoende aan de hoogste eischen van hygiëne en comfort
Zwembaden · Kuipbaden · Stortbaden
Stoom- en heete Luchtbaden
Zeezout-, Dennen-, Koolzuur- e. a. Baden
— Waterbehandeling — 5167

KENNISGEVING

Het Café-Restaurant
„T GOUDEN HOOFD”
GROENMARKT — DEN HAAG
is vanaf 1 OCTOBER jl. onder nieuwe Directie van
A. WESTERGAARD (v.h. Restaurateur R'sche Lloyd)
HEINEKEN'S BIEREN 5274

De Indische Fijnproever

kan alleen smakelijk vinden de origineele
OBLIES, (Kwee Semprong)
welke verkrijgbaar zijn in blikjes van 25 stuks à f 0.60
per blikje, van 5187
G. J. GERRITSEN
VALKENBOSCHLAAN 352, DEN HAAG — Tel. 332807

Abonneert U op:
en
Adverteert in:
Het Katholieke Dagblad van
den Haag en Omstreken
DE RESIDENTIEBODE
TORENSTRAAT 27 — DEN HAAG
Telefoon 116120 5394

Boekhandel E. NOORDIJK
BANKASTRAAT 14a — DEN HAAG
Telefoon 111434 5388

ALLE SCHOOLBOEKEN
Romans · Leesgezelschappen · Bibliotheek
Schrijf- en Teekenbehoeften

Paedologisch Instituut
VALERIUSPLEIN 11 AMSTERDAM
INRICHTING VOOR OBSERVATIE VAN
MOEILIJKE EN ACHTERLIJKE JONGENS.
Geeft na 4—8 weken observatie paedagogisch advies
aan ouders of voogden omtrent geplaatste pupillen.
Directeur: Prof. Dr. J. WATERINK.
Medisch adviseur: Prof. Dr. L. v. D. HORST.
Verpleggeld f 3.50 — f 4.50 per dag. 5108

Inhoud 250 gram

Indische Matjes

Dikwijls ondervindt men, bij het koopen van een genotmiddel, teleurstelling. Wij raden U aan, indien U liefhebber is van een smakelijke en geurige pijp tabak, een proef te nemen met

„OUDE BRUINE VARINAS”

De prijs is f 1.25 per half pond

wat billijker is dan menig andere soort, die alleen haar weg vindt door overbluffende reclame.

Fabrik. A. H. v. RENSSSEN
Tabaksfabriek Delft

Verkrijgbaar bij:

Sigarenmagazijn Joh. v. Elsdingen, Damrak 10, Amsterdam, Telef. 42740

„Het Pijpenhuis”, Ben. Peeters, Sigarenfabrikant, Witte de Withstraat 46, Den Haag. Tel. 336643.

W. J. van Renssen, Heerenstraat 136, Voorburg. Tel. 778305.

Sigarenmagazijn „De Burcht”.

SPAART

ONAFHANKELIJK TE WORDEN

NUTSSPAARBANK

TE 'S-GRAVENHAGE

5132

WALDORP-RADIO

De geheele wereld in Uw huiskamer!

Vraagt onze gemakkelijke betalings-conditiën. 5346

Paul Krugerlaan 239-241, Den Haag. - Tel. 333726.

SCILLEN OP BRANDEWIJN

F.W.J. GUNTERS & CO

5080

Pension „Middenburg”

De Hollandsche Keuken

Dagelijks uitzending van Dinners f1.—, 10 cent bezorgloon. Abonnementen 10 diners f9.—. Tot 2 uur worden bestellingen aangenomen. Prima keuken. Aanbevelend, Mevr. KOSTER, Redenburgstraat 2, Voorburg. Tel. 778441—779061.

5062

DOET UW VOORDEEL

EN LAAT PER KILO WASSCHEN

STOOMWASSCHERIJ N.V. GEBR. SMEELE

HAAGWEG 499-501 — LOOSDUINEN

TELEFOON No. 339214

VRAAGT TARIEVEN

5212

Hyg. Artikelen en Geneesmiddelen

Koopt men in eigen belang en bij voorkeur in een bonafiden winkel. Steeds het beste tegen concurrerende prijzen. Inlichtingen gratis, ook per brief.

Maison Auzou, Lange Burchtstraat 6, Nijmegen

Telefoon 3594

5007

— Verzending naar Oost- en West-Indië —

AMERSFOORT

Fa. OOSTERVEEN

Langestraat 42 — Telefoon 77

Het meest gesorteerde Magazijn van: 5541
KRUIDENIERSWAREN, COMESTIBLES, DELICATESSEN,
FIJNE VLEESCHWAREN, INDISCHE ARTIKELEN.

Complete Meubilleering

A. H. VAN NIEUWERK

Beekensteinschelaan 10 - AMERSFOORT - Korte Beekstraat 6

Telefoon 543 - Oppericht 1909 5060

LEVERT FRANCO DOOR HET GEHEELE LAND

HAARLEM

Voor GLASGORDIJNEN

in Voilestof, Filets, Marquise met en zonder kant, Entredeux bij

WINDT, Wagenweg 146, Haarlem

— Telefoon 14951 — 5366

Vleeschhouwerij H. Houtman Koninginneweg 46 — Haarlem

Het adres voor Indische families. 5113

GRONINGEN

VERHUIZINGEN — EXPEDITIE

door geheel Europa. 5005

Bel op te Groningen no. 3408

R. F. MOLENBERG, Kolstraat 5

ROTTERDAM.

A. STREEFKERK 5086

Aert van Nesstraat 34, Rotterdam. - Tel. 57293.

Handel in AARDAPPELEN,
GROENTEN en FRUIT

TE KOOP

reeds jaren gevestigde

SIGARENZAAK

goed bestaan, te Rotterdam. — Omzet ter controleering, Brieven no. 5116 bur. van dit blad.

IK GELOOF ER NIKS VAN

zoolang ik het niet zwart op wit gezien heb.
— Dat kan. Kijk, lees maar zelf.

— Waarachtig, je hebt gelijk, maar wat is dat voor blad.

— Overzeesche Gewesten, man, het wekelijksch bijblad van „De Avondpost”!

— Aardig. Kan je dat alleen krijgen?

— Nee, natuurlijk niet, het zou trouwens ook maar half werk zijn, want buiten die 4 pagina's geven ze in ochtend- en avondblad iederen dag een hoop belangrijke telegrammen, actuele artikelen en berichtjes.

— Mag ik dit exemplaar eens meenemen. Net iets voor Noes om het van a tot z te spellen.

Dagelijks telegrammen en actuele artikelen.

Wekelijks een 4 pagina's bijblad „Overzeesche Gewesten”. 5074

„DE AVONDPOST”

MET OCHTENDEEDITIE

TEL. 116100*.

SPUI 39a.

heeft ook het moederland een onmiskenbare verplichting.

De verwachting is dan ook levendig, dat men in Nederland bereid zal worden gevonden zijn bijdrage te leveren tot verwezenlijking van bovengenoemde maatregelen, waardoor op bevredigende wijze zal kunnen worden voorzien in den nood van honderden landgenooten in Ned.-Indië.

Instemming van den Gouverneur-Generaal.

Onder de vooraanstaande personen in Ned.-Indië (en hier te lande) die hun volle instemming met deze plannen betuigen, bevindt zich in de eerste plaats de Gouverneur-Generaal, jhr. mr. B. C. de Jonge. Deze schreef aan de A. M. V. J. van Ned.-Indië:

„Gaarne wil ik uw maatschappij mijn instemming betuigen met haar streven om aan de Europeesche werklozen een omgeving te bezorgen, welke de onmisbare elementen bevat om hun geestelijk peil te handhaven en waar zij, eenvoudig levend, doch zonder vrees voor ondergang, ter plaatse kunnen wachten op den terugkeer van betere tijden.

Naast uw andere werk heeft de thans door u begonnen oprichting van eenvoudige tuindorpen voor Europeesche werklozen mijn volle sympathie.

Van harte wensch ik u met uw verdere werk succes toe en hoop ik, dat velen, ook in Nederland, bereid zullen worden gevonden de daarvoor onmisbare geldelijke steun te verleenen.”

Hieraan kan worden toegevoegd, dat de Koningin aan bovenstaanden oproep gehoor heeft gegeven, door voor dit werk f 5000 beschikbaar te stellen.

De Indische tentoonstelling in Den Haag.

Een expositie van „Indische boeken” op belletristisch gebied.

Op Zaterdag a.s. zal in de persaal in het hoofdpaviljoen op de Indische tentoonstelling in het Haagsche Westbroekpark een expositie worden geopend van het „Koloniaal Boek”, beperkt tot de uitgaven op belletristisch gebied verschenen van ongeveer 1900 af. Voor deze tentoonstelling mag ongetwijfeld bijzondere aandacht worden gevraagd. Wij weten natuurlijk heel goed, dat boeken er zijn, om gelezen te worden en niet om te worden „tentoongesteld”, maar „de geest van den tijd” is nu eenmaal zoo, dat velen een opwekking behoeven om tot lezen te komen. Voor het geven van deze opwekking kan een tentoonstelling als deze haar nut hebben.

Congres „Nederland Overzee”.

Zooals bekend, heeft de Gemeente 's-Gravenhage het door haar loffelijk initiatief mogelijk gemaakt, dat de Nederlandsche Afdeeling der Internationale Koloniale Tentoonstelling te Parijs te dezer stede is herrezen, zoodat het te Parijs begonnen werk voor Nederland kan worden voortgezet op de van half Mei tot October in het Westbroekpark in Den Haag te houden Indische Tentoonstelling.

Bij gelegenheid van deze tentoonstelling zal, tot voorlichting van het Nederlandsche publiek, een Congres „Nederland Overzee” worden gehouden, omvattend een reeks voordrachten betreffende uitingen van Nederland's volkskracht in Oost en West.

In een driedaagsch bestek zal — wij schreven

SCHRÖDER

GROENMARKT DEN HAAG

TELEFOON 1-1-6-1-7-3 5322

SLAAPKAMER-AMEUBLEMENTEN**OPKLAPBARE WANDBEDDEN MET
PRACTISCHE OMBOUWEN IN HET
BETERE GENRE****KINDER-, SPEEL- EN SLAAPKAMER-
MEUBELN IN ELKE GEWENSCHTE
KLEUR****VRAAGT ONZE PHOTO-ALBUM
MET PRIJSLIJST TER INZAGE**

er reeds over — gepoogd worden, eenig inzicht te geven in het belangrijk schepend werk, onder Nederland's leiding in Indië verricht, op resp. sociaal, cultureel en economisch gebied. Nieuwe denkbeelden zullen hierbij naar voren kunnen worden gebracht; de wenschelijkheid van nauwe samenwerking tusschen Moederland en Overzeesche gebieden zal hierbij ook vanzelf in het licht treden.

Het initiatief in deze is uitgegaan van het Algemeen Nederlandsch Verbond, de Vereeniging „Oost en West” en het Indisch Genootschap, terwijl reeds van hun instemming deden blijken de Vereeniging van ambtenaren bij het Binnenlandsch Bestuur, de Ondernemersraad voor Nederlandsch-Indië, de Volksuniversiteit, het Koninklijk Instituut voor de Taal-, Land- en Volkenkunde van Nederlandsch-Indië, de Vereeniging Indië-Nederland, de Indische Missie-Vereeniging (Centraal Katholiek Koloniaal Bureau), de samenwerkende Zendingcorporaties, de Vereeniging van Indische Verlofgangers, de Pensioenbond van Indische Burgerlijke Ambtenaren en de West-Indische Kamer.

Het Gemeentebestuur van 's-Gravenhage stelde een officieele ontvangst van de deelnemers aan het Congres in het vooruitzicht, terwijl het Congres zal worden geopend met een rede van den heer Ch. J. I. M. Welter, oud-Minister van Koloniën.

Het Congres zal worden gehouden op het terrein van de Tentoonstelling op Woensdag 22 Juni, Donderdag 23 Juni en Vrijdag 24 Juni a.s., in de ochtend- en middagen, terwijl dan des avonds voorstellingen, lezingen, enz. op Indisch gebied zullen worden gehouden.

Voorloopig werd onderstaande indeeling van de Congres-dagen aangenomen:

Woensdag, 22 Juni, namiddag:

Officieele opening van het Congres op het Tentoonstellingsterrein. Lezing (event. met lichtbeelden) van Prof. Dr. E. P. Snijders, Amsterdam, over Gezondheidszorg. Lezing over Onderwijs door C. Lekkerkerker. Mr. H. J. Bool over Arbeidszorg. avond:

Voordracht (met lichtbeelden) van J. C. Lamster over muziek, tooneel en dans in den Indischen Archipel.

Donderdag, 23 Juni, ochtend:

Dr. K. J. Brouwer over de Zending. Henri Borel: Nederlandsch-Indische literatuur.

namiddag:

Pater Jos Viegen: Missie. Dr. W. van Bemmelen: Natuurwetenschap.

Ontvangst door het Gemeentebestuur van 's-Gravenhage.

avond:

Voordracht (met lichtbeelden).

Vrijdag 24 Juni, ochtend:

W. R. Menkman over West-Indië.

namiddag:

Ir. J. J. G. E. Rückert: de financieele toestand van Indië. Een beschouwing over de economische situatie.

In deze indeeling kan echter nog verandering worden gebracht.

Duur der lezingen circa drie kwart uur. Daarna zal gelegenheid worden gegeven tot het stellen van vragen.

Dank zij een gunstige regeling, die wij konden treffen, zal de prijs van een doorlopende Congreskaart, tevens gedurende drie dagen toegang gevend tot de Tentoonstelling, niet meer dan f.1.50 bedragen, terwijl voor gewone bezoekers een dagkaart f.1.— kost. De prijs van een Congres-kaart voor één dag bedraagt f.0.75.

De Congres-kaarten zijn nu reeds aan te vragen bij het Secretariaat. Wij rekenen op de inschrijving van velen, die van het groote werk, door Nederland over zee verricht, iets meer willen vernemen. Ieder, die de Tentoonstelling wil zien, stelle zijn bezoek bij voorkeur op de dagen van het „Nederland Overzee” Congres op 22, 23 en 24 Juni a.s. en schrijve zich tevens in voor dit Congres.

I.E.V.-Bazaar te 's-Gravenhage.

Het ligt in het voornemen van het Indo-Europeesch Verbond om gedurende de laatste week der maand Augustus a.s. een I. E. V.-Bazaar te 's-Gravenhage te houden. De netto-opbrengst van dezen Bazaar, waarop artikelen van Indische (Inlandsche en ook Indo-Chineesche) volkskunst en huisvuil tegen matige prijzen zullen worden verkrijgbaar gesteld, zal strekken ten bate van het *Crisis Steuncomité voor Indië*, van inrichtingen voor *Armenzorg* in Indië, zoomede voor maatschappelijke instellingen van het *Indo-Europeesch Verbond*.

Het Hoofdbestuur heeft zich tot het honderdtal afdelingen van het Verbond in den Indischen Archipel gewend, om medewerking tot het doen slagen van dezen Bazaar.

Belangstelling, in welken vorm ook, zoowel in moreel als in materieel opzicht, ook van Indische ingezetenen hier te lande, zal zeer op prijs worden gesteld.

De Ondervoorzitter van het

Indo-Europeesch Verbond,

F. H. ZEIJDEL.

Den Haag, Beeklaan 444,

Tel. no. 391722.

Om te bewaren.

In het Koloniaal Weekblad van 7 April 1932, No. 14, bldz. 162 en v.v. (Zie „Bendor”*) No. 181 van Januari 1932) is eene verzameling van gegevens gepubliceerd ten aanzien van *Militaire Landsdienaren*, betreffende de meest voorkomende maatregelen, welke bij overlijden van den echtgenoot door de weduwe moeten worden getroffen.

Wegens daarin voorkomende onjuistheden verschijnt thans hieronder een herziene handleiding met enkele aanvullingen, overgenomen uit Bendor van Juni 1932, zoodat de vorige in bovengenoemd Kol. Weekblad, hierdoor geheel komt te vervallen.

Militaire Landsdienaren.**Zakelijke aanwijzingen voor weduwen bij het overlijden van haar echtgenoot.**

Naar aanleiding van het door den gep. Luit.-Kol. Art. N.I.L., J. J. F. A. Beunk geopperd denkbeeld om een soort handleiding samen te stellen, bevattende de meest voorkomende maatregelen, welke bij overlijden van den echtgenoot door de weduwe moeten worden getroffen, (zie „Bendor” December 1931, blz. 101), zijn de navolgende gegevens — hoofdzakelijk op ervaring berustend — verzameld.

Aangezien het meerendeel van de mannelijke leden van onzen Bond bestaat uit oud-officieren van het N.I. Leger, geldt onderstaande uiteenzetting in 't algemeen voor de weduwen van deze categorie.

Dit neemt niet weg, dat zij eveneens van toepassing is voor de weduwen van oud-officieren van het Leger h.t.l. en voor die van de Kon. Marine, mits in aanmerking wordt genomen, dat deze zich eventueel tot een ander Departement (instelling) moeten wenden en zij rekening willen houden met de voor haar van kracht zijnde bijzondere pensioens- en andere regelingen, die voor zoover noodig aan het slot vermeld zijn.

Uitgegaan is van de veronderstelling, dat voor de begrafenissen (crematie) de bemiddeling wordt ingeroepen van een begrafenisonderneming. Deze draagt dan zorg voor de aangifte van het overlijden bij den burgerlijken stand binnen den daarvoor wettelijk vastgestelden termijn, voor de verder noodig geoordeelde bekendmakingen, voor de regeling van de begrafenissen (crematie), voor den aankoop van graf of grafkelder, voor het verkrijgen van de vereischte vergunning tot begraven, desgewenscht tevens voor het verschaffen van de noodige bewijzen van overlijden (zie hierna). Volledigheids-halve wordt hierbij nog vermeld, dat, ter voorkoming van stagnatie bij een eventuele crematie, een door den overledene geteekende schriftelijke verklaring (ongezegd) aanwezig moet zijn, waarin hij den wensch te kennen geeft, dat zijn stoffelijk overschot worde gecremeerd. Verder dat voor leden van de vereeniging tot facultatieve lijkverbranding de crematiekosten lager zijn gesteld dan voor niet-leden.

Aan het Departement van Koloniën (Afdeling Pensioenen) (voor oud-officieren Leger h.t.l. en Kon. Marine, Dpt. van Defensie, Afd. Pensioenen) moet kennis gegeven worden van het overlijden van een gepensioneerde. Deze kennisgeving kan tegelijk plaats hebben met de hierna te bespreken aanvraag tot beschikbaarstelling van het nog aan de erfgenamen van den overledene toekomende pensioen.

Handleiding gratis.

Schatten van schoonheid sluimeren in Uw huid. Geluidsmassage met Purool wekt ze tot nieuw leven. Een handleiding voor gelaatsmassage ontvangt U gratis bij koop van Purool (doos 30 ct., tube 80 ct.).

Alleen bij Apoth. en Drogisten. 5492

De van Rijkswege aan den overledene uitge-reikte versierselen der Nederlandsche ridderorden (Militaire Willemsorde, Nederlandsche Leeuw, Orde van Oranje-Nassau) moeten ingevolge de dienaangaande geldende voorschriften aan de Kanselarij der Ned. ridderorden worden teruggezonden.

Opzeggen van lidmaatschappen en abonnementen voor zoover zulks noodig of gewenscht wordt geoordeeld, c.q. met terugvordering van contributies, welke bij sommige instellingen vooruit worden betaald, doch slechts tot en met de maand van overlijden worden berekend.

Afschrijving of vermindering verzoeken van belastingen (in het bijzonder die op vermogen en inkomsten) c.q. van die op het personeel.

Omtrent het erlangen van de beschikking over nog te vorderen fondsen, gedeponeerde en uitgezette gelden, enz., diene het volgende:

a. Pensioen van den overledene (oud-off. N.-I.-L.). De thans van kracht zijnde voorschriften verzoeken aan de erfgenamen van den overleden gepensioneerde diens pensioen over de maand van overlijden en over de daarop volgende maand. Nu de maandelijksche uitbetaling van de pensioenen in werking is getreden, is er dus minstens één of zijn er ten hoogste twee maanden pensioen te vorderen.

Ten einde uitbetaling van deze vordering te verkrijgen, richt de weduwe een daartoe strekkend ongezegeld verzoek tot het Departement van Koloniën (Afdeling Pensioenen). Daarbij moeten worden overgelegd:

1. de pensioenakte van den overledene,
2. een bewijs van overlijden,
3. een akte van erfrecht.

Bewijzen van overlijden zijn verkrijgbaar bij den Ambtenaar van den Burgerlijken stand, ter plaatse van het overlijden. Er moet een gering bedrag voor worden betaald.

Een akte van erfrecht is een verklaring, waarin een bepaalde persoon — in casu de weduwe — wordt aangewezen als gerechtigd tot het in ontvangst nemen van alle gelden, waarden en goederen, verschuldigd door banken, spaarbanken, postgiro-dienst of den Staat en om toegang te verkrijgen tot de safe van den overledene.

Deze akte van erfrecht wordt in de praktijk steeds afgegeven door een notaris, zeer sporadisch geschiedt dit door den kantonrechter.

Voor het erlangen van die akte door den kantonrechter moeten worden overgelegd:

1. het bewijs van overlijden,
2. een opgave van de namen, voornamen, beroep en woonplaats van alle erfgenamen; van gehuwde of gehuwd geweest zijnde vrouwelijke erfgenamen moeten eveneens de namen, voornamen, beroep en woonplaats van den echtgenoot, c.q. gewezen of overleden echtgenoot, worden opgegeven,
3. de namen, voornamen, beroep en woonplaats van twee getuigen (meerderjarige mannen of vrouwen, familieleden inbegrepen) die kunnen verklaren, dat inderdaad de sub. 2 genoemden de erfgenamen zijn,
4. afschriften van testament en huwelijksakte ter kennisneming.

De weduwe behoeft niet in persoon voor den kantonrechter te verschijnen, zulks is wel het geval ten aanzien van de sub 3 bedoelde getuigen.

b. Weduwenpensioen en begrafenisgelden (alleen voor weduwen van oud-off. N.I.L.).

Het pensioen van de weduwe gaat in met den ten van de maand, waarin de echtgenoot overlijdt.

De bedragen welke worden uitgekeerd als tegemoetkoming in de begrafenissen (crematie) kosten zijn, evenals de pensioenen verschillend en houden verband met den rang door den echtgenoot in het leger bekleed.

Om in het genot van pensioen en de toekomende begrafenisgelden te worden gesteld, richt de weduwe een ongezegeld schriftelijk verzoek tot de „Pensioenfondsen van de Koloniale Landsdienaren”, Neuhuyskade 32 in Den Haag.

In dat schrijven moeten verder opgenomen worden de namen, voornamen en geboortedata van alle in leven zijnde, uit het huwelijk gesproten kinderen, het adres van de weduwe en de wijze waarop zij de haar toekomende gelden wensch te ontvangen (postchèque, postgirorekening, door bemiddeling van een met naam te noemen gemachtigde). Het moet vergezeld gaan van:

1. het bewijs van overlijden,
2. een afschrift van de huwelijksakte,
3. de kwitantie van de betaalde begrafenissen (crematie) kosten,
4. eene door de weduwe geteekende verklaring dat geen harer kinderen in eene rijksinstelling verpleegd wordt.

Wie de Schoen past trekt hem aan . . . . . in Bronkhorst goedkoopste Schoenenmagazijnen

Vlamingstraat 35

Den Haag

5581

Gedempte Gracht 3 - Theresiastraat 93 - Paul Krugerlaan 15 - Frederik Hendriklaan 234.

- Bruine Boxcaif Dames molières met fantasie inzet 4.48
- Dames zwarte en bruine lakmolieres met cubahak (extra aanbieding) 5.75
- Dames lakriemschoentjes met slangenleer en Fransche hak 5.25
- Zwarte Boxcaif Jongens molieres vanaf **ALLES GEGARANDEERD** 2.95
- Bruine Boxcaif Jongens molieres vanaf **ALLES GEGARANDEERD** 3.45

Centraal Kamerverhuurkantoor
Noordeinde 18a.

Telefoon 114224.

Uw raadsman bij HUUR en VERHUUR van GEMEUBILEERDE KAMERS en ÉTAGES.

Inschrijving, inlichting gratis.

5082

512.

Van der Linden's Woontechnik
Voor 't gedistingeerde Interieur

Meubelmakerij Behangerij Stoffeerdery Verhuizingen
VAN DER LINDEN

J. S. BACHSTRAAT 51 - UTRECHT

Fabriek OUDENRIJN 38 - Telefoon 14819

Vertegenwoordigers overal te ontbieden.

5162

INSTITUUT HOMMES

BYZ. HOOGERE BURGERSCHOOL A.5j.c.

HOOG ZAND

TWEE GERENOMMEERDE INTERNATEN .
PRIMA INDISCHE REFERENTIES .

5350

FIRMA LAÇET EN JANSSEN - UTRECHT

KLEERMAKERIJ

5168

KEISTRAAT 5 - TELEFOON 10418

Aanbevolen adres voor leden van „Oost en West“

— Coupeursbezoek door geheel Nederland —

Gemeubileerde Landhuisjes te huur

op de Veluwe, temidden
BOSCH en HEIDJE

in voor- en najaar speciaal voordeelige prijzen

Te bevragen bij

5059

LANDGOED REFUGIUM, ELSPEET. Tel. 3

Internat. Chauffeur Mechanicienschool
DE VOOGT
Refer. van Rijks- en Gem. Instellingen
Vraagt prospectus Telefoon 114295
55 Amst. Voerkade 55, Den Haag. Lot op juiste naam en adres

5009

FIRMA P. v. LOON

De Ruitersstraat 18 - LEIDEN - Telefoon 1061

- ZUIVERAARS -

Specialiteit in het verdelgen van Kakkerlakken, Torren, Krekels, Mieren, Ratten, Muizen en Wandgedierte. 5630

UTRECHT

UFRARADIO
Radio-toestellen, direct op het lichtnet aan te sluiten (geén accu en anodebatterij), met ingebouwd luidspreker. Smaakvolle uitvoering in gepolitoerd notenhout. — Prijs f195.—
UFRA-RADIO - UTRECHT
Plomporetorengracht No. 6 (5145) Tel. 16024

Deze bescheiden worden na gebruik teruggezonden.

c. Uitkeering van het Onderling Ondersteuningsfonds (alleen voor leden).

De aanvraag voor deze uitkeering wordt, bij ongezegeld schrijven gericht aan den correspondent in Nederland van de Vereeniging. Dit is thans de heer W. J. H. v. d. Poel, gep. Majoor, Charlotte de Bourbonstraat 32, 's-Gravenhage.

Overlegd moet worden:

1. het bewijs van overlijden,
2. het lidmaatschapsbewijs.

d. Uitkeeringen van Levens- en Lijfrenteverzekeringen.

Hiervoor wendt men zich bij ongezegeld schrijven tot de betrokken maatschappij onder overlegging van te. het bewijs van overlijden, 2e. de verzekerings- of lijfrentepolis, terwijl meermalen ook overlegging van de laatste kwitantie premiebetaling wordt verzocht.

e. Gelden gedeponerd bij banken, spaarbanken, postgirodiens.

De weduwe kan niet beschikken over gelden, welke ten name van den echtgenoot berusten bij particuliere- of staatsinstellingen, tenzij zij een authentiek stuk (notarieele akte) overlegt, waaruit blijkt, dat zij gerechtigd is over die gelden te beschikken.

Door den echtgenoot tijdens zijn leven verstrekte volmachten (lastgevingen) eindigen ingevolge art. 1850 Burgerlijk Wetboek bij den dood van den lastgever.

f. Safe-loketten.

Er bestaan vier manieren om een safe-loket te huren:

1. op naam van den man alleen;
2. op naam van den man met het geven van een volmacht aan zijne vrouw;
3. op naam van de vrouw, bijgestaan en gemachtigd door haren echtgenoot, met al of niet verlenen van volmacht aan dezen laatste, en
4. op naam van man en vrouw.

Sub. 1. Bij overlijden van den man, kan de weduwe alleen toegang verkrijgen door het overleggen van eene verklaring van erfrecht, waaruit blijkt moet, dat zij de rechthebbende is;

Sub. 2. Ook in dit geval is eene verklaring van erfrecht noodig, aangezien alle volmachten vervallen bij den dood van den lastgever (art. 1850, sub. 3 Burg. Wetboek);

Sub. 3. Na den dood van den man kan de weduwe natuurlijk toegang blijven behouden; sterft de vrouw echter eerder dan de man, dan is voor hem, om toegang te verkrijgen, wederom eene verklaring van erfrecht noodig;

Sub. 4. Bij overlijden van een van beiden, kan de langstlevende toegang blijven behouden zonder eenige formaliteit, aangezien zij beiden als huurders worden beschouwd en ieder voor zich gemekte rechten heeft.

De sub 4 aangegeven wijze van huren is echter te ontraden, wanneer er meerderjarige kinderen zijn, aangezien het in de praktijk wel eens voorkomt dat deze, na het overlijden van vader of moeder, aan de(n) langstlevende, de goedkeuring onthouden om te beschikken over de nalatenschap, waarvan zij ook rechthebbenden zijn.

Heeft de man zijne vrouw (of iemand anders) benoemd tot executeur(trice) testamentair, dan eischen de meeste banken, die safe-loketten verhuren, dat bij aanwezigheid van legitimarissen, deze eene verklaring afleggen, dat zij er in toestemmen, dat de executrice(teur)-testamentair, ook namens hen, alle rechten uitoefent en over al het aan den boedel toekomende kan beschikken.

Boedelbeschrijving en boedelscheiding.

Binnen 8 maanden na het overlijden moet aan den ontvanger der successierechten een nauwkeurig overzicht van den financieelen toestand op den dag van het overlijden van den echtgenoot worden ingediend. Daarin moeten niet alleen opgenomen worden de baten en de lasten op dien dag aanwezig, doch ook de latere ontvangsten en uitgaven op den boedel betrekking hebbende. Zoo worden daarin opgenomen als vermeerdering van het bezit, het pensioen van den echtgenoot sub a hiervoor en de begrafeniskosten sub. b. Het weduwenpensioen behoort niet tot den boedel en wordt bijgevolg niet vermeld; de uitkeeringen van het ondersteuningsfonds en eventuele levensverzekering- en lijfrente-uitkeeringen behooren evenmin tot den boedel en worden dientengevolge ook niet gerekend te behooren tot hetgeen onder de gezamenlijke erfgenenamen moet worden verdeeld naar de daarvoor vastgestelde wettelijke bepalingen. Toch moet van

dergelijke uitkeeringen melding worden gemaakt, omdat daarvan door de begunstigde (degene te wiens bate die uitkeeringen komen) successierecht verschuldigd is. In mindering van den boedel komen de begrafeniskosten, alle betalingen tot delging van schulden die op den dag van het overlijden bestonden, de uitgaven voor het onderhoud van het gezin.

Hieruit volgt, dat van de ontvangsten en uitgaven — voor zoover zij betrekking hebben op den boedel — nauwgezet aantekening moet worden gehouden.

Regel is, dat men voor de boedelbeschrijving en scheiding, het opmaken van de successie-memorie en het zorgdragen voor de benoeming van een toezienend voogd de bemiddeling van een notaris inroept. In de eerste plaats is dit gewenscht om te voorkomen dat ter zake bestaande wettelijke voorschriften worden verzuimd en met het oog op de overige meermalen niet aanwezige erfgenenamen.

Wanneer het niet om belangrijke vermogens gaat, kan men zich, wat betreft het opmaken der successie-memorie, ter vermindering van groote onkosten, om inlichtingen wenden tot het kantoor van den inspecteur der successierechten.

De afwikkeling eener nalatenschap moet volgens de wet in ieder geval notarieel geschieden, indien er minderjarigen, onder curatele gestelden of afwezigen onder de erfgenenamen zijn.

De eigenlijke boedelscheiding kan eerst plaats hebben, nadat de afwezige mede-erfgenenamen, ieder voor zich een gevolmachtigde, c.q. een gemeenschappelijke, hebben aangewezen. Geschiedt zulks eerst na het overlijden, dan behoort die machtiging door een notaris te worden opgemaakt. Dit kan aanleiding geven tot groote vertraging in de bereddering van den boedel, als mede-erfgenenamen in het buitenland, soms op afgelegen plaatsen, gevestigd zijn. Deze moeilijkheid kan worden voorkomen, als de toekomstige mede-erfgenenamen (meestal alleen de meerderjarige kinderen) ingeval zij hun woonplaats in het buitenland hebben, een blanco (d.w.z. zonder dat daarin een bepaald persoon als gemachtigde wordt aangegeven) algemeene volmacht in handen van hun ouders stellen. Komt dan een van de ouders te overlijden, dan kan de naam van de overblijvende in de volmacht worden gesteld en treedt deze als gemachtigde voor het afwezige kind op. Een dergelijke volmacht heeft niet door een notaris te worden opgemaakt, zij kan geschreven worden op een Ned. zegel van f 0.30. Wordt zij afgegeven door een gehuwde dochter, dan moet er uit blijken, dat haar echtgenoot er mede instemt.

Beide echtgenooten moeten in dat geval het stuk onderteekenen.

Onder alle omstandigheden verdient het aanbeveling dat de aanstaande erfflater een executeur-testamentair benoemt. Dit kan bij onderhandsch geschrift (gewoon ongezegeld postpapier) plaats hebben, mits het stuk eigenhandig geschreven, gedagteekend en onderteekend wordt, b.v.:

„De ondergeteekende, willende beschikken overeenkomstig artikel 982 van het Burgerlijk Wetboek, benoemt tot zijn (haar) executeur(trice), testamentair de heer . . . . . of zijne (haar) echtgenoot(e) en geeft hem (haar) het recht van bezit van zijn nalatenschap.

. . . . . den. . . . .
(Handteekening).

Bij dit stuk kunnen tevens bijzondere schikkingen voor meubelen, lijfsieraden en kleederen (geen geld) worden gemaakt en een regeling omtrent de begrafeniskosten worden getroffen.

Men beware dit stuk op zoodanige plaats, dat de erfgenenamen het gemakkelijk kunnen vinden.

Het aanwijzen van een executeur-testamentair heeft het groote voordeel, dat alsdan onverwijld tot handelingen kan worden overgegaan, zonder dat minderjarigen of afwezigen wettelijk vertegenwoordigd zijn.

De executeur-testamentair kan de gelden bij banken, enz. lichten en toegang tot de safe verkrijgen op vertoon van een door den notaris afgegeven verklaring van executeele.

Enige eenvoudige gevallen van erfrecht, indien geen testamentaire beschikkingen zijn gemaakt, dus wanneer de nalatenschap volgens de wet (ab intestato) vererft:

1. De man of vrouw sterft zonder kinderen of kleinkinderen achter te laten: de langstlevende erft alles. (In Indië is dit nog niet het geval).
2. Een der echtgenooten sterft met achterlating van:

- a. één kind of kinderen van één vóóroverleden kind; de langstlevende erft de helft;
- b. twee kinderen of kinderen van vóóroverleden kinderen: de langstlevende erft een derde;
- c. drie of meer kinderen of kinderen van vóóroverleden kinderen: de langstlevende erft een vierde, enz.

Men lette er wel op dat gesproken is van „nalatenschap“.

Deze is, indien de echtgenooten in algeheele gemeenschap van goederen — alzoó zonder huwelijksvoorwaarden — zijn gehuwd, de helft van de

VOOR AL UWE REIZEN	
Reisbureau LISSONE N.V. AMSTERDAM Leidschestraat 5	Reisbureau LINDEMAN N.V. DEN HAAG Groenmarkt 22 5033 en elders
— N.V. Ned. Ind. Reisbureau LISSONE-LINDEMAN —	
BATAVIA-CENTRUM: Rijswijkstraat 2 GENUA Uff. Informazioni C.I.T. Stazione P. Principe	SOERABAYA: Simpang 4 PARIJS „EXPRINTER” 26 Avenue de l'Opéra
J. J. BOUVY, „Hotel Splendide” Boulevard Dugommier 61 MARSEILLE	

HUIZE „INSULINDE”

GERENOMMEERD

1e RANGS FAMILIE-PENSION
Velperweg 90 - ARNHEM - Telefoon 23820

Rustig gelegen in grooten lommerijken tuin, garage, centrale verwarming en voorzien van alle comfort. Het geheele jaar geopend. Speciaal aanbevolen voor lang verblijf. 5089

MATIGE PRIJZEN PRIMA KEUKEN
TELEGRAM-ADRES INSULINDE-ARNHEM

gemeenschap. Alzoo krijgt b.v. de weduwe, die achterblijft, met twee kinderen, van den geheelen boedel:

krachtens gemeenschap de helft en krachtens erfrecht een derde van de nalatenschap, d.i. een zesde van de gemeenschap, dus in totaal twee derde van den geheelen boedel.

Bij tweede huwelijk en bij het aanwezig zijn van natuurlijk erkende kinderen is dit anders.

Het spreekt van zelf dat hiervan bij testament kan worden afgeweken. Heeft b.v. de in gemeenschap gehuwde man met twee kinderen, zijne echtgenoot bij testament tot erfgename benoemd, dan is de verdeling als volgt:

Krachtens gemeenschap krijgt de langstlevende de helft. Van de andere helft, de nalatenschap, ontvangen de kinderen door de beschikkingen van 't testament hunne z.g. legitieme portie, d.i. bij twee kinderen twee derde van hun ab intestatodeel. Hun ab intestatodeel is voor de twee kinderen tezamen twee derde van de nalatenschap of een derde van den geheelen boedel. Dus twee derde maal een derde is twee negende.

De langstlevende ontvangt dus nog van de nalatenschap vijf achttiende.

In totaal ontvangt de weduwe $\frac{5}{18} + \frac{9}{18} = \frac{14}{18} = \frac{7}{9}$.

Het is ondoenlijk om ook maar de minst ingewikkelde gevallen, die zich in de praktijk bij de vererving voordoen, in deze „zakelijke aanwijzingen” te behandelen.

Toeziende voogd.
Zijn er bij het overlijden van den echtgenoot minderjarige kinderen, dan moet voor deze een toezienende voogd worden benoemd. Dit geschiedt door den kantonrechter tot wien men zich daartoe heeft te wenden. In den regel wordt een familielid, door de moeder — van rechtswege voogdes — uitgenoodigd, om die functie op zich te nemen.

Naar aanleiding van het voorafgaande moge nog opgemerkt worden, dat tijdens het leven van den echtgenoot verschillende voorbereidingen kunnen worden getroffen, om de beredding van de nalatenschap na zijn overlijden zonder groote moeilijkheden en snel te doen verlopen. In dit verband wordt de aandacht gevestigd op het tijdig verzamelen van de vereischte bescheiden als afschrift testament (waarin de echtgenoot tot executrice van den boedel wordt aangewezen), afschrift huwelijksakte, blanco volmachten van de meerderjarige, afwezige kinderen, het opbergen van deze bescheiden benevens spaarbankboekjes, polissen, belastingbiljetten, vorderingen, enz. op zoodanige wijze, dat de echtgenoot daarover dadelijk kan beschikken.

Bij het Leger h.t.l. en de Kon. Marine, eindigt het pensioen van den echtgenoot met het einde van het kwartaal, in den loop waarvan het overlijden plaats heeft gehad, terwijl het weduwenpensioen ingaat met den dag volgende op dien van het overlijden van hem, aan wien het recht wordt ontleend.

1. de overlijdensakte van den echtgenoot,
2. de geboorte-akte der weduwe,
3. de huwelijksakte,
4. de geboorteakten van minderjarige kinderen,
5. mededeeling of de echtgenoot al of niet functies heeft bekleed, die aan de weduwe ook recht geven op nevenpensioenen.

De sub 3 en 4 bedoelde stukken moeten zijn afgegeven na den datum van overlijden van den echtgenoot. Alle akten zijn vrij van zegelrecht.

De aandacht zij er op gevestigd, dat z.g. „bewijzen van inschrijving”, trouw- of familieboekjes niet als officieele stukken worden aangemerkt.

Aan hen, die den Kon. Bond „Bendor” of het Hulp Wed. en Weezenfonds bij uiterste wilsbeschik-

king zouden willen bedenken, wordt het volgende formulier gemakshalve aanbevolen:

Ik vermaak aan den Koninklijken Bond van gepensioneerde en cervol ontslagen militaire Officieren in Moederland en Koloniën en hunne weduwen „Bendor” te 's-Gravenhage, waarvan de statuten zijn goedgekeurd laatstelijk bij Kon. Besluit van 1 Mei 1926 no. 23**), de somma van:.....
..... vrij van alle kosten en rechten.

*) Bendor, Orgaan van den Koninklijken Bond van gepensioneerde en cervol ontslagen militaire officieren van Moederland en Koloniën en hunne Weduwen „Bendor” — onder redactie van het Hoofdbestuur, Corn. Houtmanstraat 40, Den Haag.

**) Indien men een bepaalde afdeeling wil bevoorraden, er aan toevoegen: „uitsluitend ten behoeve der Afdeeling.....”

Indien men het Hulp Wed. en Weezenfonds wil bedenken er aan toevoegen: „ten bate van de stichting „Hulpfonds tot ondersteuning van weduwen en weezen”.

Jaarverslagen.

Afdeeling Apeldoorn.

Leden en Begunstigers.

Wij begonnen het jaar met 118 leden. Het verloop was vooral in het laatste kwartaal zeer sterk. Gelukkig stond daartegenover een vrij groote aanwas, waardoor op 1 Januari 1932 116 namen op de ledenlijst stonden. In 't bijzonder dient hierbij gereleveerd te worden, dat verreweg de meeste nieuwe leden door den voorzitter, den heer H. A. Schoonhoven, zijn aangebracht.

Het aantal begunstigers is teruggelopen van 87 tot 70.

Bestuur.

Het Bestuur werd dit jaar weer voltallig. De heer H. A. Schoonhoven nam definitief de voorzittersplaats in, terwijl in het voorjaar de heer ir. Soeters als bestuurslid toetrad.

Werkzaamheden.

Daarvan zij gereleveerd dat:
In Januari-Februari voor het fonds ten bate der slachtoffers van de Merapiramp f 376.50 netto, werd verzameld.

In Februari hielden we onze gewone jaarvergadering, waarop de heer C. A. R. Eland onderhoudend vertelde van zijn ondervindingen op Noord N.-Guinea.

Met andere verenigingen hadden wij een interessante voordracht van het echtpaar Visser. Doch de filmavond met de Borneofilm van den heer H. F. Tillema, was zoo slecht bezocht, dat de spreker verklaarde, deze niet weer in Apeldoorn te willen vertoonen.

Door ziekten van de sprekers zijn twee lezingen (v. Kempen, v. Vuuren).

In October sprak de voorzitter over „De Zeeën van Indië”. In November volgde de schitterende voorstelling van het „Ardjoeno” gezelschap, met Wajang-dans-demonstraties en voordracht: Saidja en Adinda door Raden S. Hardjodiringgo.

In dezelfde week hielden we een tentoonstelling van Indische voorwerpen.

Hoewel beide laatste in samenwerking met verscheiden verenigingen gehouden werden, was het financieel resultaat zeer negatief.

Tenslotte hadden wij op 17 Dec. een zeer geslaagde avond, waarop de heer B. Prinsen Geerhigs publiciteitschef der K.L.M. sprak over de lucht-

verbinding met Indië, toegelicht met plaatjes en films.

Financiën.

Het financieel overzicht en de begroting geven een droef beeld.

Een waar de algemeene maatschappelijke toestand nog zeer precair blijft, zal 't zeer noodig zijn, dat alle leden en begunstigers zich zullen inspannen om te nieuwe leden te winnen en 2de de vergaderingen zoo geïrouw mogelijk te bezoeken en zoo veel mogelijk ook anderen daartoe op te wekken. Met 't voorbeeld, dat in 't laatste kwartaal nog 14 nieuwe leden gewonnen werden, voor oogen, behoef men niet te wanhopen aan een behoorlijke toename in '32.

Ten slotte zij er nog aan herinnerd, dat den voorzitter op zijn 70sten verjaardag, een kleine bloemenhulde is aangeboden en dat op de laatste bijeenkomst de secretaris werd gehuldigd bij gelegenheid van zijn tienjarige functie. Door de bestuursleden werd hem een boekwerk aangeboden.

Moge 1932 een opgewekter jaarverslag geven dan dit.

Afdeeling Breda.

Het aantal leden der afdeeling Breda liep terug tot 39 en dat der begunstigers tot 9. Hoewel 't bestuur al degenen, die voor een lidmaatschap in aanmerking kwamen, aanmaande of opwekte tot onze vereniging toe te treden, was 't succes zeer gering. Wij kunnen gerust zeggen, dat de afdeeling Breda een kwijnend bestaan leidt.

De toekomst ziet er ook niet rooskleurig uit. Bij ons informatiebureau hebben 'n drietal werzoekenden om inlichtingen gevraagd.

Veel succes heeft de afdeeling gehad met het vertoonen der Borneo-film van den heer Tillema. Deze voor onze kas kostbare onderneming kon slagen door samenwerking met de Nederl. Nat. hist. Ver., 't Nutsdepartement en 't Natuurkundig genootschap.

De lezing over Vulkanisme in onzen Archipel van dr. v. Bemmelen, werd zeer slecht bezocht, die van den heer Lamster over Inlandschen dans en muziek, iets minder slecht.

Moge 't jaar 1932 getuige zijn van den opbloei onzer afdeeling.

Van Week tot Week.

Van Maandag 6 tot Zondag 12 Juni.

De ontsteking aan den voet, waaraan de G. G. lijdende is, is in zooverre hersteld, dat Z. E. in staat was persoonlijk de zitting van den Volksraad te openen.

De G. G. zal in September a.s. Soerabaja en Oost-Java bezoeken. Z. Ex. vroeg om een opgaaft van onderwerpen, die behandeld kunnen worden in een dan te houden conferentie met de residenten en regenten.

Tot leden van den Volksraad zijn benoemd de heeren mr. G. H. C. Hart, voorz. v. h. Alg. Landbouwsynd. en J. W. B. Everts, pres-dir. v. d. K. P. M.

De zitting van den Volksraad, welke op 15 Juni werd geopend, zal behalve de begroting voor het dienstjaar 1933, de oliecontracten, de vermogensbelasting en vier onderwerpen inzake den rechtsstand der ambtenaren behandelen.

Tijdens de algemeene beschouwing komt opnieuw ter sprake de vraag, neergelegd in de motie-Thamrin, over het crisis-programma der Regeering. Een motie is te verwachten inzake de beslissing der Regeering ten aanzien van de contingentieering van de Muloscholen. Voor de motie zal een spoedbehandeling worden gevraagd in verband met den aanvang van het nieuwe leerjaar op 1 Juli.

Verder worden verwacht de nadere uitwerking van het beginsel van den tabaksaccijn, zoomede voorstellen inzake belasting op ijs, limonade en vuurwerk. Overigens zullen wederom de afschaffing van de voorklassen en het uitvoerrecht op aardolie onderwerpen van bespreking uitmaken.

Naar verluidt zal bij onderlinge afspraak het Volksraadslid Dwidjosewojo, Nationalist, niet aangesloten bij een politieke partij, per 1 Juli zijn zetel in het College van Gedelegeerden afstaan aan het Volksraadslid Hadiwidjojo, vertegenwoordiger der zelfbesturen.

Het Volksraadslid, mr. Fruin, voorz. der Vad. Club, heeft aan de regeering gevraagd vóór 15 Juni te willen mededeelen hoever het overleg tusschen de Ned.-Indische regeering en het opperbestuur ten aanzien van de herziening van het huidige kiesstelsel gevorderd is.

De gouverneur van Atjeh heeft den 7den dezer te Koeta Radja onder groote belangstelling en terwijl het Wilhelmus zich hooren liet, het door militairen geflankeerde Van Heutszmonument onthuld en

aan het bestuur van het Gemeentefonds van Koeta Radja overgedragen. Namens den legercommandant heeft de gouverneur aan den voet van het monument een krans gelegd. Ook zijn kransen gelegd namens het garnizoen, het Indo-Europeesch Verbond en de oud-strijders.

Gouverneur Van Aken heeft bij de aanvaarding van het bestuur verklaard, dat hij zal voortgaan in de lijn van zijn voorgangers Goedhart en Philips. Naar verluidt zou een zucht van dankbare verlichting zijn opgegaan van het Plein en van Buitenzorg, bij het vernemen van dit bericht.

Geen aanstelling van nieuw personeel mag meer geschieden zonder overleg met het bezoldigingskantoor, dat thans gegevens omtrent alle landsdienaren in vasten dienst verzamelt.

Ir. Wellenstein, die als voorzitter van de Kleine Welvaartcommissie een reis door de Molukken heeft gemaakt ter bestudeering van den oconomischen toestand, deelt mede dat er geen voedselnood heerscht. Hij ziet de perspectieven van dit gebied gunstig in. Men vraagt zich af, of de conclusies ook niet zonder zulke dure reizen verkregen konden worden.

Op verzoek van een lid der Voedselcommissie zullen de Inheemsche medische studenten in hun vacantie de voedselvoorziening in eigen omgeving bestudeeren en hun waarnemingen in een rapport neerleggen.

De voorzitter der Leger-politie-commissie stelt voor, in de buitengewesten meer te bezuinigen op het leger dan op de politie, in hoofdzaak ter voorkoming van dubbele gezagsmiddelen, behalve in afgelegen streken als b.v. Toli-Toli, waar wellicht versterking van de troepenmacht noodig blijkt.

Bij G. B. zijn bepalingen vastgesteld tot halveering per 1 September a.s. en tot intrekking per 1 Januari 1933 van de gratificatiën, verbonden aan de medailles wegens langdurigen en trouwen militairdienst. Welk bericht geen verheven indruk maakt.

De gouverneur van Sumatra's Oostkust droeg den gezaghebber van Pasir Pengarajan op, in afwachting van het resultaat van het onderzoek, de jacht op den orang pendek te staken. Naar verluidt karakteriseerde de Amerikaan de lange vertoogen over de Orang Pendek met: „Well! I guess that is the long and the short of it now”.

De uitvoer van Java en Madoera over Mei bedroeg 188,500 tons (168,000) ter waarde van f 22,400,000 (f 28,300,000).

De indexcijfers over April 1932, waarbij is uitgegaan van het basiscijfer 100 over 1913 luiden: Uitvoerproducten 53 (70 in 1931), invoerartikelen 97 (118), kleinhandel 113 (138), voedingskosten voor een Europeesch gezin 128 (150), voor de Inlandsche bevolking 81 (107).

Uit de statistiek der Postspaarbank over de eerste 4 maanden van 1932 blijkt, dat f 1,200,000 meer werd ingelegd dan terugbetaald, in het overeenkomstig tijdvak van 1931 f 900,000 meer.

Mr. R. A. A. Fruin van de Vaderlandsche Club heeft medegedeeld, dat hij om persoonlijke redenen aftreedt als voorzitter van het hoofdbestuur van de Vaderlandsche Club. Op verzoek van het hoofdbestuur zal de heer Fruin dit jaar deze functie nog blijven vervullen.

De Van Nes, waarmede de gouverneur van Curaçao met gezin naar de Bovenwindsche eilanden was vertrokken, is wegens machine-schade teruggekeerd. Z. Exc., vergezeld van zijn adjutant, scheepde zich later in per s. s. Atlas van de K. N. S. M. Het ligt in de bedoeling om op 22 a.s. terug te zijn.

In goed ingelichte kringen vermoedt men, dat eventueel de Internationale Tinpool zowel de verplichtingen alsook de voorraden der gefailleerde firma Lewis Lazarus Sons zal overnemen, om een te sterken prijsdruk op de markt te verhinderen.

Het Proefstation voor de Java-suikerindustrie meldt dat tot nu toe van 82 suikerfabrieken opgaven van maalresultaten werden ontvangen, tegen 75 opgaven in 1931 om denzelfden tijd.

Verreweg de meeste fabrieken, welke een vergelijking met de overeenkomstige periode van 1931 toelaten, hebben 'n hoogere suikeropbrengst dan in 1931: Van den 48 mogelijke opbrengsten zijn er 47 met een hoogere en 11 met een lagere opbrengst. In 32 der 58 mogelijke vergelijkingen was de rietopbrengst lager dan in 1931 om denzelfden tijd, terwijl in 50 gevallen het rendement hooger was.

De 6 deser te Amsterdam gehouden buitengewone vergadering van leden der Vereniging van Java-suikerproducten (V. I. S. P.) heeft de voorstellen van het bestuur tot wijziging van het huishoude-

lijk reglement, zooals deze door de vergadering werden geamendeerd en inzake de beschikbaarstelling van suiker in volgende exporttijdvakken, aangenomen.

De voorzitter der Russische Delegation ter petroleumconferentie te New-York, de heer Rabinovitch, verklaarde dat de conferentie van groot belang was geweest voor een beter begripen van de verschillende standpunten. Vele ingewikkelde vraagstukken zijn bestudeerd en opgehelderd, hetgeen den weg kan openen tot verdere besprekingen, welke een positief resultaat kunnen hebben.

Men meent dat de conferentie mislukt is omdat de Russen een uitbreiding van de productie verlangden. Hun houding werd blijkbaar geheel bepaald door politieke eischen. Rusland heeft, aldus wordt dan gezegd, contanten noodig en olie is het meest liquide activum nu de Russische tarweoogst blijkbaar niet groot genoeg is om groote exporten mogelijk te maken.

Berichtgeving hoofdzakelijk ontleend aan Aneta en de N. R. Ct.

Kunst, Kunstnijverheid en Huisvlijt

Javaansche Batik en Schoonheid.

In „De Locomotief” van 27 April j.l. trof ons een artikel van den Djocdjaschen correspondent van dit Indische blad, gewijd aan „De Vorstenlandsche Batik-industrie”, waarin opnieuw belangstellend beschreven wordt hoe deze volkskunst daar in de verdrukking gekomen is en welke nieuwe richtingen het inheemsche handwerk bezig is op te gaan.

Schrijver begint met er op te wijzen, dat onder de inlandsche takken van volksnijverheid op Java stellig de bloei van de batikindustrie wel het meest afhankelijk is van de koopkracht der bevolking. Deze nijverheid kent dan ook een „seizoen”, dat overeenkomt met den oogsttijd van de voornaamste voedingsgewassen.

De crisis is zeker de voornaamste oorzaak van den geweldigen, huidige achteruitgang, doch verschillende andere oorzaken van plaatselijk karakter zijn er ook niet vreemd aan.

De grootste kracht van de batikindustrie is gelegen in haar eigenaardig karakter: het groot aantal patroon-combinaties naast een beperkt afzetgebied. Batik is aan mode onderhevig, seizoensgewijs verandert het patroon en daardoor is het den buitenlandschen producent vrijwel onmogelijk tegen concurrerende prijs een gelijkwaardig product op de markt te brengen. Het veranderen van patroon brengt verandering van drukrollen mede. De hooge kosten hiervan, bij beperkten afzet, sluiten concurrentie practisch uit.

Vroeger werd de mode door den adel aangegeven, maar de democratische geest heeft den adel uit deze positie teruggedrongen.

Sommige groote plaatsen zijn nog modecentra, zoo is Bandoeng de plaats waarnaar de meerderheid der bevolking in West-Java, zich richt. In de Vorstenlanden heerscht thans in de mode een ware anarchie, oude patronen zijn verloren gegaan en ook de kleurenfabrikatie voldoet niet meer aan de eischen des tijds. Als centrum van de batikindustrie voor den export is deze streek vrijwel naar laatstgenoemde plaats teruggedreven.

Zooals aan de lezers van „Het Koloniaal Weekblad” bekend is, heeft de Afdeling „Nijverheid” van het Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel, bij dezen achteruitgang te hulp willen komen door de oprichting van het batikproefstation in 1930. Als zetel werd Jogja gekozen en als hoofd ir. Soerachman.

Nu lezen wij:

„Het doel moest zijn voorlichting, in den ruimsten zin, van de batikindustrie, het uitoefenen van invloed, ook in aesthetischen zin en het onderzoeken van de mogelijkheid van mechanisatie. De teekentechniek is er vanouds volmaakt te noemen. Men moet echter de richting der druktechniek z.g. *tjap* volgen, waardoor een belangrijke tijd- en kostenbesparing wordt bereikt.”

Eén vraag moet ons hierbij van 't hart:

De kunst van batikken met de *tjonting* door talentvolle vrouwen wordt toch daarnaast zeker ook wel bevorderd?

„Het proefstation begon met het vastleggen van alle oude motieven, waarop men beslag wist te leggen. Z.H. de Vorst van Pakoe Alam stond voor dit doel zijn geheele verzameling af en ook wist men, door aankoop in den kraton te Cheribon een groote collectie voor verlies te behoeden. Al dee motieven worden door het proefstation gecopieerd, eventueel tot kleineren omvang teruggebracht, waardoor zij ook voor cliché's geschikt worden, welke op aanvraag, gratis aan de batikkers (handelaren in batik? Red.) worden verstrekt.

Wij vragen: Ook aan de particuliere batik-kunstenaressen?

Rustig en kalm,

beheerscht in Uw denken, handelen en spreken zult ook gij zijn en blijven na het gebruik van **Mijnhardt's Zenuwtabletten** Buisje 75 cent. Bij Apothekers en Drogisten. 5492

Deze zijn toch wel in ieder batik-centrum bekend? **Pangeran Soerjadiningrat**, broeder van den Sultan van Djocdja, heeft o.a. een **Batik-vereeniging** gesticht, waaraan verschillende kunstvaardige batiksters verbonden zijn, die de oude patronen zeker gaarne zouden volgen en zich er op inspireeren. Haar prachtwerk wordt ook in Europa en Amerika gaarne gekocht.

Verder merkt de Djocdjasche correspondent van „De Locomotief” op:

„De techniek der verfstoffen is een zeer moeilijk punt. Vooral in de Vorstenlanden heerscht een conservatisme, dat slechts langzaam plaats maakt voor meer moderne opvattingen. Er komt een steeds grootere vraag naar de aniline-verfstoffen, welke een helderen glans bezitten in tegenstelling met de inheemsche-plantaardige verfsoorten. Ook is het bij de inheemsche verfstoffen niet goed mogelijk de juiste mengverhoudingen vast te stellen, zoodat bij nieuwe aanmaak zelden een gelijke kleur verkregen wordt.”

Hier zouden wij de opmerking willen maken, dat de oude, conservatieve inheemschen waarlijk geen ongelijk hebben, als zij de plantaardige kleuren, die veel dieper en warmer van tint zijn, verkiezen. En vragen wij: zou 't niet mogelijk zijn, langs modern technischen weg, deze, zoo noodig, te vervolmaken?

„Het werk van het proefstation is veelzijdig. Het lag in de bedoeling om aan het proefstation een 6-tal consulenten op te leiden, die, na volbrachte studie, in de verschillende batikcentra geplaatst zouden worden. Door de tijdsomstandigheden zal aan dit plan geen uitvoering gegeven kunnen worden. De verminderde koopkracht belemmert het proefstation belangrijk bij zijn werk. Waar voor het product toch geen afzet gevonden kan worden, heeft het geen zin de voorlichting en propaganda intensief te doen zijn.” Zoo merkt schrijver op en vervolgt:

„Er is een streven merkbaar van verschillende batikkers (de mannen, die in batikwerk handel drijven) om zich meer op het weven toe te leggen.

Vooral in het district Godean (Bantool) neemt deze industrie in omvang sterk toe. Per maand wordt hier reeds ongeveer 6000 K.G. garens ingevoerd”.

Heeft het proefstation ook hare aandacht op de garens, de belangrijkste aangelegenheid der weefkunst gevestigd? Van de kwaliteit der garens toch hangt niet alleen de deugdelijkheid, maar grootendeels ook de kunstwaarde der weefsels af. Is het niet ten eerste betreurenswaardig, dat zelfs tot in de verste binnenlanden van den Archipel, de zoo hoogstaande inheemsche weefkunst hollend achteruit gaat, door de slechte geïmporteerde garens.

Vooral hierin verbetering te brengen zou o.i. de eerste taak der Indische regeering op dit gebied moeten zijn.

Zou 't niet mogelijk zijn, van de toch allerwege in Indië geteelde katoen, in het groot fabriekmatig garens te doen spinnen, of nog beter: particuliere spinnerijen in de hand te werken, waarvan het product door de kunstweefsters in de verschillende centra tegen billijken, met de slechte importgarens concurrerende, prijs, te betrekken zouden zijn? Dit zou een ware weldaad wezen, doch hiervan vernamen wij nog niets.

Wel lezen wij:

„Ook heeft de afdeling nijverheid van het departement van L. N. H. belangrijk werk verricht door het doen vervaardigen van weefstoelen. Wij bezochten onlangs een door een batikker (handelaar die vroeger op zijn werkplaats Batiksters in zijn dienst had, Red.) opgerichte weverij, waarin 50 door het departement van L.N.H. vervaardigde, weefstoelen opgesteld waren. Een dertigtal was in bedrijf waarbij 60 menschen een bestaan vinden. Niettegenstaande dit bedrijf slechts drie maanden bestaat kunnen de vrouwen (met het weven van huis uit bekend!) spoedig met de moderne weefstoelen overweg. Een vrouw haalt dan ook gemiddeld een dagproductie van 8 M. waarvoor 7½ ct. per M. wordt betaald. Dit is in dezen tijd zeker een mooie verdienste te noemen. Het product wordt makkelijk verkocht en is van „import” niet te onderscheiden. Er werd ons zelfs de opmerking gemaakt, dat het te mooie afgewerkte geen aanbeveling verdient, de stof wordt dan voor „import” gehouden en vindt moeilijker koopers. Zoo schijnt ook hier de drang naar koopen van Inheemsche producten meer veld te winnen. Het getuigt wel van durf van de ondernemers om de batikindustrie voor een deel te verlaten en zich modern op

het weven toe te leggen. Een mooi resultaat voor het departement van L. N. en H."

Wat kostwinning betreft, kunnen wij het natuurlijk volkomen eens zijn met het eindoordeel van den correspondent der „Locomotief", alleen zouden wij 't ten zeerste betreuren als door het Departement van L. N. en H., de kunstwaarde; zoowel van den inheemsche batik; als weef-arbeid geheel over het hoofd werd gezien, daar deze toch zeker van evenveel belang is, al moge zij, in den tegenwoordigen tijd, minder in 't laadje brengen.

De tijden en opvattingen zullen weldra veranderen: *de mensch kan bij brood (voor de maag) alleen niet leven.*

Er bestaat nog een ander, voor den mensch even noodig voedsel (voor den geest): *de schoonheid.*

Aan dit onderwerp wijdde de bekende aestheticus-filosof, Dr. M. Dumesnil, in het jongste nummer van het Fransch maandschrift „Régénération" een uitvoerig, pakkend artikel „L'autre Pain: La Beauté", waarin hij o.a. zegt:

„L'artiste qui voue sa vie à la Beauté remplit une des plus grandes fonctions de l'humanité. Mais selon la vision profonde de Platon nous sommes tous des artistes qui travaillons à sculpter notre propre statue. Incorporons donc la beauté à chacun des jours dont est tissée la trame de notre vie.

C'est toujours avec une joie profonde que je contemple d'humbles objets tels qu'un chandelier, ou un panier où les artisans ont imprimé un cachet d'art indélébile, pendant qu'ils chantaient leurs chansons de métier, dont le rythme s'est modelé sur les rythmes des mouvements musculaires et qui reflète cette qualité de vie surabondante, cette joie, qui est l'essence de la Beauté."

Ook de Fransche filosoof Ollé-Laprune, die geen aestheticus, doch een even diep denker was als zijn voornoemde landgenoot, schreef in zijn standaardwerk, „La Philosophie et le Temps présent", o.m.:

„Rien de plus sérieux que l'art. Il élève l'homme au-dessus de tout, il l'affranchit, il l'épure, il le spiritualise, il le remplit de l'idéal: il a un caractère moral et religieux. La discipline morale est bonne: meilleur encore est l'art. Ce qui rend la discipline morale nécessaire ce sont les mauvais penchants à réprimer. Là où l'obstacle cesse à quoi bon une arme pour le briser? La beauté morale charme et se fait aimer. L'art, le grand art, en faisant resplendir la beauté, mène l'âme sur ces hauteurs où la loi morale n'a plus besoin de se montrer loi pour obtenir le respect et l'amour. Ieder weldenkend mensch zal 't hiermede eens zijn.

Laat ons daarom gezamenlijk, West en Oost elkan- der helpen, de in Nederlandsch-Indië nog levende Volkskunst hooghouden en bevorderen, tot aller heil!

1) Naar wij meenen zijn batiksters slechts zelden, tegelijk ook weefsters „van huis uit". Wat er ge- worden is van de batiksters, die bij bovengenoemde handelaren, zij 't dan ook een *schamel* loon ver- dienden, wordt niet vermeld. Red.

2) Wel een bewijs voor den goeden smaak der inboorlingen, die het mooie inheemsche zelfgesponnen garen, waarin wel eens kleine oneffenheden voorko- men, weten te waardeeren. Als deze voorkeur, waar- van zij de oorzaak waarschijnlijk niet vermoeden, felen en moedwillig fouten maken bij het weven? (Red.)

Peroverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschr.

I. Uit de Europeesche Pers.

De regeling van de volkshuishouding.

Te midden van het zeer vele, dat in Nederland en in het Buitenland de aandacht gespannen houdt, blijft men de bolsjewistische proefneming in Rusland met volle opmerkzaamheid volgen. Hoe deze ook eindige, de gevolgen daarvan zullen zich — n. h. o. van het Soer. Hbl. (6/5 „Econ. en soc. aangel." Smislaert) — voor heel de overige wereld heel sterk doen gevoelen; alle landen zijn in het economisch wereld-proces op elkaar aangewezen en door krachtige banden van gemeenschappelijke belangen aan elkaar verbonden. Drie oplossingen zijn mogelijk: *de mislukking, het slagen of de onuitvoerbaarheid.* Bij de derde mogelijke oplossing zal practisch steeds meer van het principe moeten worden prijsgegeven; transactie naar alle kanten. Zoodanige geleidelijke vervorming zou voor ons minder ernstige gevolgen hebben, dan het slagen of de mislukking. Een mislukking zou niet door in- grijpen van buiten af teweeggebracht kunnen worden, maar zou van binnen uit moeten komen; het verzet zou geworteld moeten zijn in een niet langer meer te beteugelen afkeer der massa tegen de knechting en de onderdrukking. Het Westen is groot gebracht in de school der vrijheid; navolging van het Sovjetisme in dezen vorm is dan ook ondenkbaar te achten voor de

„vrijzinnige" landen der Oude en der Nieuwe wereld. De Russen zijn echter altijd de willooze werktuigen geweest in de handen der hen overheerschende mach- hebbers. Een finale mislukking zal met alle macht voorkomen worden; gaat dit niet langs de rechte lijn, dan wordt de lijn omgebogen. *Het slagen is uitgeslo- ten: planmatige voortbrenging en planmatige ver- deeling, door de Overheid geordend, zijn niet uitvoer- baar.* Het eerste misschien; men heeft daarin reeds e. e. a. bereikt, vooral door van eigen beginselen af te wijken en de „kapitalistische" productiewijze na te volgen. Doch bij de distributie is slechts bereikt: voeding van de massa hier, hongersnood ginds, wel- vaart nergens. *De regeling van de volkshuishouding gaat boven de kracht van alle daartoe plannen ma- kende menschen, van elke regeering.* Zij moet aan zichzelf worden overgelaten. Dan gaan nu en dan de zaken scheef: depressies, crises, gelijk nu, als veilig- heidskleppen tegen verstoord evenwicht. Maar een „plan", en uitvoering van zoo'n plan door Overheids- organen, dat is van stonde af aan tot mislukking ge- doemd.

Correspondenties uit het Buitenland treffen wij o.a. aan in het Soer. Hbl. (2 t/m. 7/5), de Deli Crt. (9 t/m. 14/5), de Java-Bode (6/5, 3de bl. „Br.-Indië"; 9/5 „Ame- rika en de Philippijnen", V.), De Loc. (2/5, blz. 20 „Genève") en De Sum. Post (7/5, 2de bl. „De positie van den dollar"; 10/5, 3de bl. „Amsterdamsche brie- ven", Omega; 12/5, 3de bl. „Verkeersweek te Berlijn", Max Bloksijl).

Vóór honderd jaren.

Den 8sten Mei 1832 brak het Chineezen-oproer te Kra- wang uit. Er is bij die affaire heel wat bloed gevloeid, aan beide zijden, hoewel de opstand door militairen en barisan spoedig was onderdrukt. Er zit — betoogt Z. in het Soer. Hbl. (7/5, 2de bl.) — in de vergelijking van ons koloniaal beleid van nu met toen een zeer lovend verschil. De ontwikkeling van ons koloniaal beleid is een merkwaardig voorbeeld der geschiktheid van den Hollandschen kolonisator, den nieuwen geest in zich op te nemen en in zijn politiek te verwerken. Een eeuw geleden occupeerde ons Gouvernement zich nog zelf met de cultuur van koffie en van thee. Het had zijn etablissementen voor den aanmaak van goederen, welke voor zijn diensten en bedrijven noodig waren, en het sprong, naar de huidige opvattingen, al zeer vreemd om met het volk, dat het tot uit den vreem- de haalde. Eén dier etablissementen, dat te Tjilang- kap, zorgde voor den aanmaak van leerwerk en andere zaken voor het Leger; niet ver vandaar, bij Waniasa, was men met de theecultuur bezig. Het Gouverne- ment liet in dien tijd in China werkvolk aanwerven, en dan naar methoden, welke thans als zeer verwer- pelijk zouden worden beschouwd. De Chineesche koe- lies hadden echter niet altijd rechtmatige grieven; vele der geschilpunten ontstonden doordat men weder- zijds elkanders taal niet begreep, terwijl vele Chinee- zen soms zoo groote haast hadden hun land, waar de grond hun onder de voeten brandde, te verlaten, dat men naar Indië trok zonder goed te weten: onder welke condities en voor welk werk. Dit houde men, ook bij de beoordeeling der oorzaken van het „Kra- wang-oproer" der Chineezen in 1832, in het oog. Den 8sten Mei is het oproer uitgebroken onder de Chinees- che werklieden en de bannelingen in Poerwokerto. De Chineesche muiters liepen met hun primitieve wa- pens rond en staken kantoren, huizen en goedangs in brand. Eene gewapende macht werd van Batavia uit- gezonden onder den ass-resident Bik; zijn troepen waren speciaal de destijds vermaarde barisan van „Ali Basa" (Sentot). Uit Tjiandjoer zond men een detachment huzaren naar de Krawangsche grens. De militaire operaties stonden onder leiding van den majoor Michiels. Een enkel treffen was voldoende om de opgerukte muiters vrijwel te vernietigen.

„Waar zullen wij nu onze kinderen heensturen?"

De maatregelen op onderwijsgebied in Ned.-Indië, in het bijzonder de contingentering van de Mulo, zijn aanleiding geweest tot een artikel in de „Bintang Timoer", waarbij de vraag van het Volksraadslid, den heer De Hoog, „Waar zullen wij onze kinderen heen- sturen?" van Inheemsche zijde werd beantwoord met: „Naar Japan!" De Java-Bode (7/5 „Een nieuw geluid", v. W.) is van meening, dat men kan aannemen hier te staan tegenover een campagne, welke het Maleische blad voornemens is te gaan voeren, ten einde de ge- dachten zijner Inheemsche lezers in deze richting te drijven. De heer De Hoog bedoelde natuurlijk: naar welke onderwijsinrichting in Ned.-Indië. Hoe vrede- lievend men ook gestemd mag zijn ten aanzien van Japan, men zal niet kunnen ontkennen dat het land van de Rijzende Zon streeft naar de suprematie in het Oosten. Een Inheemsche beweging, welke zich erop zou instellen aan Japan bij de opvoeding van de jeugd een overwegende rol toe te kennen, zou daarmee de eerste spade in den grond steken voor het delven van het graf van de eigen bevolking. Zij zou worden ge- bruikt bij den opbouw van de verdere Japansche plan- nen, welke uitvloeijsel zijn van de Japansche aspira- ties in het Verre Oosten. En als zij in dit verband naar waarde genoten is, dan zullen zij, die met voor- bijzien van de consequenties zoodanige hulp verleen- den, naar alle waarschijnlijkheid zeer teleurgesteld worden en zich deze actie ten zeerste betreuren. Het is daarom noodzakelijk reeds van den aanvang af een

beweging in den weg te treden, welke schadelijk is, zoowel voor de belangen van de Inheemschen in Ned.- Indië als voor die van het Westen in het geheele Verre Oosten. Tegenover den raad van de „Bintang Timoer": „zendt uw kinderen naar Japan" stelt de Java-Bode dan ook de ernstige waarschuwing: *doet dat niet!*

De Inheemsche nationalistien koesteren ernstige plannen om te Kediri een volwaardige H. B. S. op nationalistischen grondslag op te richten. Volgens de Java-Bode (6/5 „De nationale H. B. S.") wordt als a.s. directeur genoemd ir. Soekarno, terwijl in het oprichtingscomité zitting hebben: ir. Anwari, mr. Soesanto (landrechter), ir. Soemantri, dr. Kodijat en enkele andere intellectuele Inheemschen.

In een ingezonden stuk in de „Java-Bode" (10/5) vraagt de redactie van de „Bintang Timoer" welke andere wegen dan zouden zijn aan te geven om te zorgen, dat het Inheemsche kind bij de verdere beper- king van het Gouvernementsonderwijs voldoende leergelegenheid krijgt. N. h. i. van de Java-Bode (10/5 „Men bouwe een loyale organisatie op", v. W.) moet de oplossing worden gevonden in zelfwerkzaamheid van de Inheemsche maatschappij in deze richting, gestimuleerd door de loyale intellectuelen, wier aantal dat der deloyalen gelukkig nog steeds ruim te bo- ven gaat, maar die ten aanzien van het volksonder- wijs nog weinig activiteit hebben ontwikkeld, levende in de overtuiging, dat de verzorging daarvan bij het Gouvernement goed in orde was. In deze onderwijs- kwestie kan de loyale Inheemsche beweging in Indië een schitterend object vinden om een machtig opbou- wend werk te verrichten.

Wij verwijzen naar de Java-Bode (27/4 „Het euvel der wilde scholen"; 2/5 „De Crisis-Muloschool").

Landbouwzaken.

In De Loc. (6/5, blz. 10 „Br.-Indië en de Suikercul- tuur") wordt de aandacht gevestigd op een artikeltje in het „Journal des Fabricants". In Br. Indië ver- wacht men een oogstvermeerdering van 500.000 tot 600.000 tons; daarbij gaat het niet om suiker, doch om gur. Voor de landen, welke de Br.-Indische markten van suiker voorzien, wordt dit feit ernstig in verband met de nieuwe tarieven en de daaruit voortvloeiende belangen, welke men daardoor stimuleert ten aanzien van het oprichten van suikerfabrieken aldaar. Aan de Clyde in Engeland zijn voor £ 180.000 orders ge- plaatst voor machinerieën enz. voor Br.-Indische rekening. Deze bestelling maakt deel uit van het be- noodigd materiaal voor 20 suikerfabrieken, tot welker bouw reeds besloten is. De bestaande rechten zullen gedurende een periode van 5 jaren niet aan verande- ring onderhevig zijn. Van het provendu der suikerrechten wordt £ 75.000 aangewend voor technische doel- einden en onderzoekingen op suikergebied. Men heeft bovendien plannen om proeven te nemen met het over- brengen van riet naar andere provinciën, waarvoor de Imperial Council fondsen voteerde. Br.-Indië is op weg de suikercultuur belangrijk te verbeteren en de invoeren zullen weldra belangrijk terugloopen. Zulks zal ook Java treffen, Java, hetwelk reeds door de chaotische toestanden in China, de uitbreiding der Japansche productie en de algemeene wereldcrisis zoo ernstig getroffen is. De Loc. merkt hierbij op, dat het geen twijfel lijdt, dat de door haar zoo dikwerf aan- getoonde aantasting van Java's suikermonopolie in het Verre Oosten, in welingelichte kringen in Europa wel degelijk wordt ingezien.

Het Soer. Hbl. (6/5, 2de bl. „De Credithulpbank") meldt dat de oprichting van een Credithulpbank thans een feit is geworden. Men heeft voor haar den vorm gekozen van een particulier lichaam; stichters zijn de Ned. Handel Mij., de N. I. Handelsbank en de N. I. Escompto-Mij. Behalve vertegenwoordigers van ge- noemde Banken hebben in het Bestuur zitting de Directeur van Landbouw, Nijverheid en Handel, die het Bestuur presideert, de President van de Javasche Bank, de Directeur van de Centrale Kas, en een door den Landvoogd te benoemen bestuurslid. Het verstrekken van credieten zal zich niet beperken tot z.g. Europees- che ondernemingen, doch ook aan ondernemingen die door Inheemsche en Vreemde Oosterlingen worden gedreven en die aan bepaalde eischen voldoen.

De Deli Crt. (14/5 „Een spontane Europeesche Kolo- nisatie") ziet in de Europeesche kolonisatie bij Hala- ban (een Atjeh Tram-halte in Boyen Langkat) mooi pionierswerk, dat toekomstmogelijkheden inhoudt. Het Bestuur (voornamelijk de controleur van Pang- kalan Brandan), Boschwezen en Tamiangsche admi- nistrateurs verleenden hunne medewerking. Er zijn thans zeven Europeanen aan het werk. Ieder krijgt een stuk grond van 10 H.A. Het liefst heeft men ex- planters, maar een eisch wordt ter zake niet gesteld. De kolonist zet een pondok in elkaar, en de pioniers- arbeid kan beginnen. Met behulp van een paar Javaan- sche koelies, en zelf meewerkend, kan de kolonist zich betrekkelijk spoedig een niet weelderig, maar toch goed bestaan scheppen als klein-landbouwer. Het eerste jaar wordt padi uitgezaaid; verder wordt wat aan klein-veeteelt gedaan; sajoers worden voor de Inlandsche markt verbouwd en visch is er te over in deze streek. Thans begint zich hier al een klein wereldje te vormen. Alles gaat voorspoedig, er heerscht een voortreffelijke geest en er wordt hard gewerkt. Aan de kolonisten worden natuurlijk zekere eischen gesteld, ook financiële, maar bepaald kapitaalcrach-

tig behoeft men stellig niet te zijn om hier te beginnen. Met f 750 per kolonist zou de kolonisatie zich ten volle kunnen ontplooiën. Er is thans een mooi begin, en de initiatiefnemers verdienen hulde.

Cultuurzaken worden behandeld in *De Loc.* (4/5, biz. 1 „Dubbele belasting“), de *Java-Bode* (4/5 „Het Alg. Landb. Synd.“; 9/5 „Zonderlinge voorlichting“; 5/5 „De Credietbank opgericht“), de *Deli Crt.* (14/5, 2de bl. „Groote exportmogelijkheden voor Ned. Landbouw naar Algiers en Marokko“) en *De Sum. Post* (10/5 „De trouper“; 13/5 „Gereede hulp is dubbele hulp“).

De vereenvoudiging der rechtspraak.

Het „A. I. D.“ (*Deli Crt.* 13/5, 2de bl.) bespreekt het voornemen der Regeering om ook in Ned-Indië de in Nederland reeds geruimen tijd bestaande *politiechtspraak* voor Europeanen in te voeren. Het voornemen verdient warme toejuiching. Op het gebied der strafrechtspraak voor Europeanen bestond reeds geruimen tijd een ongewenste achterstand, waaraan niet dan met groote kosten en einde toe kunnen worden gemaakt, kosten, die Indië thans onmogelijk zou kunnen dragen en die onverantwoord zijn, te zij *de kleine zaken*, die in Nederland door een politierechter worden afgedaan, in Indië eveneens op eenvoudiger en zuiniger wijze worden berecht. Thans worden ook de kleine strafzaken voor den Raad van Justitie behandeld door een Kamer van drie Leden, met machtiging van alle formaliteiten. Thans worden in Nederland 75 % van de strafzaken door een politierechter behandeld en men mag aannemen, dat de verhouding ook voor Indië zeer gunstig zal zijn, want het strafmaximum, dat de politierechter mag opleggen, is een jaar en tevens is bepaald, dat eenvoudige zaken, waarvoor niet meer dan een jaar straf zal worden opgelegd, bij hem moeten dienen. *De roerdeln* van deze politierechtspraak zijn groot. Er moet niet maanden worden gewacht met de afdoening der zaken, de psychologische uitwerking van de straf, vooral bij kleine misdrijven, is grooter indien zij spoedig na het misdrijf wordt opgelegd, de geheele terechtzitting (dagvaarding, oproep van getuigen, enz.) geschiedt met minder formaliteiten, groote kosten worden bespaard en de Raden van Justitie zullen zich gemakkelijker kunnen wijden aan de ingewikkelde vraagstukken. *De opdracht van de kleinere zaken* geschiedt aan de Residentie-rechters, jonge juristen, gewend aan praktisch en snel handelen, terwijl de zaken, waarvoor een langzamer behandeling noodig is, aan de meerdere ervaring der Leden van de Raden van Justitie worden overgelaten. *Deze deconcentratie brengt echter met zich deconcentratie van het parket.* Men heeft bij de politierechters een Openbaar Ministerie noodig, en een aantal hulpofficieren van Justitie, zegt de Mem. v. Toel. Het aantal hulpofficieren van Justitie wordt daarom uitgebreid en tevens worden hun bevoegdheden in aanzienlijke mate vergroot. *Hulpofficieren van Justitie* zijn de assistent-residenten en de door het Hoofd van het Gew. Bestuur aangewezen ambtenaren van het Nederlandsch Binnenl. Bestuur, en tevens de ambtenaren der Alg. Politie met een rang, niet lager dan dien van Commissaris 2de Klasse of *wedana van Politie*. M. a. w. *het Inlandsch B. B. wordt ingeschaald als hulpofficieren* en deze hulpofficieren zullen mogen bevelen voorloopige aanhouding voor den tijd van tien dagen en huiszoeking; zij zullen het recht hebben getuigen te bevelen voor zich te verschijnen. De ambtenaren van het Inlandsch B. B. ontvangen dus zeer uitgebreide bevoegdheden tot ingrijpen in de persoonlijke vrijheid van de *Europeesche* bevolking. *Een ongewenste toestand!* Het Inlandsch B. B. bestaat ten behoeve van en leeft in een samenleving, die met opvattingen en gewoonten zoozeer van de Europeesche verschilt, dat het toekennen van dergelijke bevoegdheden tegenover de Europeesche maatschappij niet anders dan schadelijk kan zijn. Terecht heeft de Regeering beslist dat de Inlandsche bevolking zooveel mogelijk zal worden gelaten onder haar eigen Hoofden of instellingen. Men late dit ook den Europeanen. Evenmin is het duidelijk, waarom de personen, die voorloopig aangehouden moeten worden door de Hulpofficieren van Justitie, niet, evenals vroeger, terstond moeten worden overgegeven aan den Officier van Justitie, vooral omdat de rang van hulpofficier tot zooveel lagere ambtenaren is uitgebreid.

Het *Bat. Nwsbl.* schrijft over „Stap terug“ (4/5, R.), *De Loc.* over „De herziening der Strafrechtspraak“ (27/4, blz. 1 en 5, *Volksraad*), het *Soer. Hbl.* over „Onbewust mededaderschap“ (25/4, 4de bl.) en „Graden van Geheim“ (6/5, 2de bl.).

II. Uit de Inheemsche en Maleisch-Chineesche pers.

Diverse onderwerpen.

Naar aanleiding van het gesignaleerde gevaar van een godsdienstig conflict in de Bataklanden door het binnendringen van het Katholicisme, wordt in de *Bendera Kita* van 26 Maart op de voor- en nadeelen van de penetratie van andere godsdiensten dan het Protestantisme gewezen. Een feit is het, zegt schrijver, dat het geloof bij de Bataks thans aan het wankelen wordt gebracht. Hij meent daarom er op te moeten wijzen, dat alle godsdiensten goed zijn en spoort de lieden aan standvastig te blijven. De andere gemeenten zullen ook scholen en andere instellingen oprichten ten voor-

deele der Bataks en gebruik maken van de omstandigheid dat de Rijnsche Zending in financieele moeilijkheden verkeert. Naar de redactie meent, zal de Regeering geen bezwaar maken tegen de penetratie, mits de openbare orde en rust niet worden verstoord. In vorige artikelen beschouwde schrijver reeds de stopzetting van de Regeerings-subsidie aan de R.-Zending als een rem tot verderen arbeid. Direct dan wel indirect zullen de Bataks er de nadeelen van ondervinden, omdat verschillende instellingen wel gesloten zullen moeten worden. De zending ontmoet overigens een verminderde sympathie bij de bevolking, hetgeen uitsluitend te wijten is aan het feit dat vele zendelingen weinig of geen rekening hebben gehouden met de veranderde gevoelens der Bataks. Dit heeft weer tot gevolg, dat de kerkgangers niet meer zooveel over hebben voor het collecte-zakje. Schrijver zou willen aanraden een aandeel in de groote loterij te vragen; hij ontzenuwt dadelijk alle eventueel uit een godsdienstig te berde gebrachte bezwaren.

Het subsidieeren van de godsdienstpropaganda in het algemeen werd door den heer Wiwoho in den Volksraad besproken; hij uitte de suggestie om alle subsidies in te trekken. De *Bendera Kita* van 19 Maart acht de bezwaren van dit Volksraadslid logisch, indien men slechts op de huidige positie van de regeering let. Aangezien de Overheid echter de erfenis van de O.-I.-Comp., waarin ook het Christendom, c.q. de Indische kerk is besloten heeft aanvaard, dient zij dat geloof en die kerk ook te aanvaarden en te verzorgen. Het blad dringt verder aan op het bespoedigen van de scheiding van Kerk en Staat, waarmee echter niet gezegd is dat het blad wenscht dat de Regeering hare handen geheel van de Indische Kerk terugtrekt. Het Christendom heeft een verborgen kracht. Zonder steun van de wereldsche macht en den Staat, zal het Christendom toch bloeien.

In de *Keperloean Kita* (nr. 18) brengt C. J. Latuperissa hulde aan de weldadige werkzaamheid van de Rijnsche Zending in Goenoeng Sitoli (Nias), welke een beschavenden invloed op de bevolking heeft gehad. De schrijver betreurt het evenwel, dat de zendelingen hun preeken slechts in de Niasche taal houden, zoodat de ter plaatse gedetacheerde militairen er niets aan hebben.

In de *Soera Katholiek* van 30 Maart wordt gewaarschuwd tegen het verlangen van een deel der Indo's om staatsrechtelijk met de Indonesiërs te worden gelijkgesteld. Moet dit verlangen worden aangemerkt als een brug tot het verkrijgen van Inheemsche grondrechten of als een reactie op de energische pogingen der Indonesiërs om zich economisch, sociaal en politiek sterk te maken, ter verwezenlijking van Indonesia Merdeka? Schrijver wijst op het onlogische van de bewering: „je kunt in deze tijden beter Javaan zijn dan Indo-Europeaan“.

De *Sipatahoenan* van 9 April geeft der Regeering in overweging om in verband met den nood der tijden een maximum van f 500 voor de ambtenaarssalarissen vast te stellen. Een korting op kleine salarissen acht het blad ongewenscht. Voorts wordt er de aandacht op gevestigd, dat het grootste deel van de door vreemdelingen hier te lande gemaakte winsten, naar het buitenland stroomt. Zoolang deze toestand nog bestaat zullen alle bezuinigingen, in welke richting en welke mate ook, het land geen welvaart kunnen brengen. Het blad stelt in verband met een en ander de Regeering voor, het voorbeeld van de Duitsche regeering te volgen die, gelijk de berichten melden, beslag heeft gelegd op de in Duitschland aanwezige gelden van den naar het buitenland uitgeweken schrijver Remarque.

In de *Sedio Tomo* van 9 April wordt het bezwaar van „De Stuw“ overgenomen tegen de verdeling van de defensiekosten en er op gewezen, dat zoowel in Indië als in Nederland, stemmen zijn opgegaan tegen de aan Indië gestelde verplichting om een deel der vlootkosten op zich te nemen; in de eerste plaats omdat de berooide kas van Indië dergelijke uitgaven niet gedooft en in de tweede plaats, omdat het gewoonte is, dat de defensie-uitgaven voor een kolonie door het moederland worden gedragen. Of preferent de Regeering een politiek van afbraak boven een afschuiving van die zware en onrechtvaardige lasten?

Een schrijver heeft het in *Aksi* van 7 April over de Indianisatiekwesie. Hij wijst er daarbij op dat de leidende posten in overheidsdiensten door z.i. veer te dure C-krachten worden bezet, de z.g. trekkers, die in dit land geen belangen hebben en voor wie daarom het wel en wee van het land niet zooveel beteekenis kan hebben als voor de landskinderen. Schrijver zet verder uiteen, dat een indianisering van overheidsdiensten i.v.m. den slechten financieelen toestand op den duur onvermijdelijk zal zijn. Hij vraagt zich echter af of er tegen dien tijd wel voldoende academisch gevormde Indonesiërs zullen zijn, nu zelfs het aantal lagere scholen in dit

land bij lange na niet in de onderwijsbehoefte voorziet.

T.a.v. de crisis wordt in de *Darmo Kondo* van 5 April eene van die der andere crisis-beschouwers eenigszins afwijkende meening gehuldigd. Schrijver komt er in de eerste plaats tegen op, dat de huidige tijd over het algemeen als een malaise-tijd wordt aangemerkt. Slechts een klein deel der maatschappij verkeert naar zijn oordeel in werkelijke moeilijke omstandigheden, n.l. de werklozen, o.w. wegens overcompleet ontslagen ambtenaren en particuliere werknemers, benevens jongelieden die na het doorloopen eener school geen baantje kunnen krijgen. De anderen moeten zich met een kleinere winst of minder salaris tevreden stellen, maar hebben het niet bepaald slecht. Der Regeering wordt aangeraden t.b.v. de werklozen de werkgelegenheid te verruimen.

De in den laatsten tijd in verschillende regentschapskantoren gepleegde fraudes, wijt de *Galih Pakoan* van 7 April aan de gebrekkige organisatie der regentschapsraden, in het bijzonder aan het gemis van een doelmatige controle op de financieele administratie in die kantoren. Het blad vindt dat die fraudes Sana een welkome reden geven voor spotternijen, voor opmerkingen als: „de Inlanders zijn werkelijk nog niet rijp voor zelfbestuur“ en andere voor de landskinderen over het algemeen pijnlijke critieken. Gehoopt wordt dat al die critieken de Indonesiërs tot zelf-correctie zullen prikkelen.

In een bespreking van de rede van den heer Thamrin over de koloniale financieele politiek, uitgesproken op het congres van Pasoendan, zegt de *Sinar Deli* van 6 April dat deze politiek de reden is waarom zoovele intellectueele landskinderen non-coöperatoren zijn geworden. Het verschil in de wijze waarop hier te lande en in Holland de belastinggelden worden besteed, zal voor de Indonesiërs dus duidelijker worden naarmate het aantal Inh. intellectueelen toeneemt. Welke G.G. hier ook het bewind voert, hij zal de steun en medewerking van het volk ontberen, zoolang er geen wijziging komt in de koloniale financieele politiek. De heer Thamrin en andere Inh. Volksraadsleden zullen gelijk de heeren Salim en Tjokroaminoto destijds, op een gegeven oogenblik inzien dat al hun moeite en arbeid in den Volksraad vergeefsch zijn en non-coöperatoren worden.

Oost- en Westindisch literatuuroverzicht.

De Redacties van tijdschriften, welke in deze rubriek worden opgenomen, worden uitgenoodigd de bladen rechtstreeks te zenden aan den redacteur van deze rubriek, v. Beverningkstraat 23, 's Gravenhage. Hetzelfde geldt voor uitgevers, die hun boeken in dit overzicht wenschen vermeld te zien.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië

No. 45 van 7 Mei: Sloeperswerk? (Nieuwe bezuinigingen bij het Alg. Landbouw-Syndicaat). Gezien den grooten nood der tijden, achten wij — zegt het blad — het volstrekt geen ramp, wanneer tot liquidatie van het Alg. Landb. Synd. wordt besloten. Men talme niet, doch neme spoedig een kortade en eervolle decisie. — Iets over plantencellen. — De hooge theevrachten. (De vereeniging voor Theecultuur in N.-I. is lofwaardig in touw ten bate van onze bedreigde theebelangen en drong bij de Principals' Homeward Freight Conference te Amsterdam op drastische verlaging der veel te zware vrachttarieven aan.) — De toekomst der groote rubbercultuur (economische landbouwbeschouwing van dr. W. H. de Jong tijdens de Indische Week te Wageningen). — De situatie in de tabak. (Jaarrede van den voorzitter der D. P. V., J. H. Bitters op 23 April.) — Het drukkend invoerrecht op thee in Nederland. (Actie voor afschaffing. Het bestuur van de Vereeniging voor de Theecultuur in N.-I. heeft op 9 Maart een verzoekschrift tot den minister van Koloniën gericht, dat hier wordt afgedrukt).

De Indische Gids

Juni: Nederland Overzee Congres (22, 23 en 24 Juni. Voordrachten betreffende Nederland's volkskracht in Oost en West). — Hoe Zeeland koloniseerde. Een imperium in imperio, door A. Hallema. (De verkoop van Suriname door Zeeland aan de Nieuwe West-Indische Compagnie en de Stichting der Vennootschap De Geocroyeerde Societeit van Suriname, 6 Juni 1682. Van de hand van denzelfden schrijver verscheen een artikel in de N. Rott Cour. van 5 Juni, Ochtendblad E.: Zeeland overovert en verkoopt Suriname aan de West-Indische Compagnie, 6 Juni 1682—1932. Twee en een halve eeuw zijn sedert dien dag verlopen, dat de provincie Zeeland Suriname aan de stad Amsterdam en de familie Van Aerssen van Sommelsdyck verkocht. Wij verwijzen tevens naar een artikel van denzelfden schrijver in Tropisch Nederland van 30 Mei

Loeb's Jubileum

1882-1932

KLEEDING EN MEUBILEERING
OP TERMIJNBETALING

BIJ ELKEN AANKOOP VANAF FL. 50.— EEN *Jubileum's Geschenk*

NOORDEINDE 107-109

W. J. STOKVIS

Kon. Fabriek van Metaalwerken 5370

Heerengracht 9 - Den Haag

**SANITAIR
VERLICHTING
VERWARMING**

Grootste sortering

Laagste prijzen

Ch. F. RIJKEN & Co.

Pianofabrikanten 5373

NOORDEINDE 154, DEN HAAG

Hofleveranciers Telefoon 112523 - Giro No. 31010

MEERPOEL
heeft méér keus

PRINS HENDRIKSTR. 153. TEL. 334853
FILIALEN: HEERENGRACHT 44 q. Tel. 114173
COPERNICUSSTRAAT 123. HOEK BEEKL. TEL. 353128

5382

HULPDIENST STICHTING CONTRÔLEWONINGEN

Tel. 118436. Kantoor Zomerweg. Giro 138412.

Speciaal ingericht voor het schoonmaken van Huizen, Gebouwen. Dienst verhuizingen en transport door geheel Europa. Inlichtingen ook:

Bijkantoor: LAAN VAN MEERDVOORT 338.

— Telefoon 392179 — 5391

A. M. v. EMBDEN & Co.

SPUI 24 - DEN HAAG

IJZERWAREN
GEREEDSCHAPSKISTEN
EMAILLE GOEDEREN

5374

Haagsche Verwarmings Industrie N.V.

Laan van Meerdervoort 508 - Telef. 392469

5373

CENTRALE VERWARMING GASINSTALLATIE EN OLIESTOOKINRICHTING

Uw adres voor:

Edison-, Crystalphone-
en Philips-
Apparaten en Luidsprekers

Kunstzaal Edison

's-Gravenhage, Plaats 24. Tel. 115765.

5378

GEMEUBILEERDE WONINGEN

Heerenhuizen huurprijs f 175.— tot f 185.— p. m.
Dubbele Bovenhuizen " f 135.— tot f 140.— p. m.
Benedenwoningen " f 115.— per maand
Etagewoningen " f 80.— tot f 100.— p. m.

alles compleet gemeubileerd en direct te betrekken.
De beste aanbevelingen uit alle kringen. 5010

N.V. v/h CORSMIT, BROSSOIS & Co.

's-Gravenhage - Korte Houtstraat 14E - Tel. 113229

DE PRIJS VAN =
WELLNER-ZILVER
IS VERLAAGD

J. v. WILLIGEN & ZONEN
JUWELIERS — DEN HAAG
HOEK PIET HEIN—
ZOUTMANSTRAAT

5371

Voor verzending, opslag en emballeeren
Uwer bagage, wende men zich tot

Fa Boelhouwer, Kruyswijk & Balhuizen
Fijnjekade 25—35, Den Haag. Tel. 112190.

Tevens Motorboot- en Autosneldiensten naar en
van Noord-Holland, Utrecht, Groningen, Friesland,
Drente, Overijssel en Gelderland. 5386

DE STOFZUIGER-CENTRALE

Directeur: P. ELZERMAN

Levering van alle merken

Stofzuigers en Boenmachines

Speciale Verhuurinrichting

5392

Hoofdkantoor: **Lange Houtstraat 14**

— Telefoon 115123 —

Dit zijn Uwe adressen!!!

No. 3: Zeeland veroverd en verkoopt de kolonie Suriname (1682—6 Juni 1932). Een mislukte „Gewestelijke” Kolonisatie, met talrijke afbeeldingen verlicht. Nog kunnen wij een anderen gedenk-dag in herinnering brengen, n.l. 2 Juni, toen de West-Indische Compagnie in 1621 werd opgericht.) — Een geregelde aanvulling van het Officiers-korps van het Indische Leger eischt een kosteloze opleiding aan de K.M.A., door H. Bakker. (De K.M.A. werd bij K.B. van 29 Mei 1826, opgericht in 1928. Aanvankelijk werd een bijdrage in de opleidingskosten van 450 of 600 gld. geëischt, in 1836 tot de helft teruggebracht. In 1856 werden 30 cadetten kosteloos op de Academie geplaatst om in het nijpend gebrek aan officieren te voorzien. Thans zal niet alleen een einde worden gemaakt aan de kosteloze opleiding welke sedert 1857 — met een onderbreking gedurende de jaren 1868, 1869 en 1870 — heeft bestaan, maar voor de opleiding van den voor het Indische leger bestemde cadet, dezelfde bijdrage gevorderd worden als voor die van den cadet, die voor legen h.t.l. is bestemd. De wijziging gaat in met het studiejaar 1932—'33.) — De eerstnoodige kolonisatie, door dr. H. G. Heyting (In verband met den noodtoestand, waarin de cultuurondernemingen in de buitengewesten van N.-I. verkeerden, bedoelt schrijver daarmede de kolonisatie van ondernemingsarbeiders). — Verslag omtrent de verrichtingen van het Minahassa-Comité (wij stippen hierbij aan, dat het 10 Januari 1932 twee en een halve eeuw geleden was, dat het eerste contract gesloten werd tusschen de O.I.Comp. en de gezamenlijke Hoofden van de Minahassa). — Indië en de Nederlandsche Volksvertegenwoordiging, door mr. J. J. van Bolhuis (slot).

Korte berichten voor Landbouw, Nijverheid en Handel

No. 18 van 6 Mei: Pasarprijzen van groenten en fruit. (Opgenomen door den Tuinbouwkundigen Dienst van het Dep. van L. N. en H. sinds Juli 1932. Deze cijfers worden nu vergeleken met die van het overeenkomstige tijdvak van 1921).

Netherlands Colonial Trade Review

Het Aprilnummer van dit door de Holland—America Chamber of Commerce for the Pacific Coast uitgegeven blad geeft een uittreksel van het Bulletin van het Centraal Bureau voor de Statistiek, samengesteld door dr. R. E. Smits, waarn. Hoofd van de Econ. Stat. Afd. van de Java-Bank.

Ons Eigen Tijdschrift

Juninummer: Een oude Hindoetempel op Java, door W. F. Kuhlmeier (nl. de Panataram).

Orgaan van de Nederlandsch-Ind. Officiersvereniging

No. 4, April: In Memoriam J. A. Reyntjes. (Overleden 26 Maart). — De Hoofdtak van ons Leger, door L. H. Lisnet. (Nu bijna over de geheele wereld — zegt de schrijver — de ongunst dezer tijden zich doet gevoelen en hiermede samengaat een verhoogde vatbaarheid van de minder ontwikkelde onder de economisch zwaksten voor zekere invloeden van personen en groepen, die tot drijfveer hebben het ontketenen van woelingen, hetzij om hieruit politieke munt te slaan, hetzij uit laag egoïsme, is het meer dan ooit te voren voor ons officieren noodig, ons een denkbeeld te vormen van de wijze, waarop onze troepen zullen hebben op te treden, wanneer onverhoopt binnenslandsche onlusten mochten uitbreken, die dan hoogstwaarschijnlijk minder plaatselijk en beter voorbereid zullen zijn dan die van 1926—27). — Vragen gesteld bij het examen tot de Hoogere Krijgsschool 1932. (Tactische Studiën). — Ambtenaar en Overheid, door E. Smith. (Voordracht op 26 April voor de afdeling Bandoeng, over de verhouding tusschen ambtenaar en zijn werkgever, alsmede van die verhouding in Nederland).

De Rijkseenheid

No. 36 van 8 Juni: De bioscoop en het prestige van het blanke ras in Azië. (Naar aanleiding van dr. Legendre's leerzaam boek: L'Asie contre l'Europe. En wat den Volkenbond betreft, deze

heeft zich geworpen op de opium, maar hij liet 800 millioenen zielen vergifigen door de bioscoop. Niet alleen in Azië, ook in andere gebiedsdeelen — willen wij eraan toevoegen — is dezelfde verderfelijke invloed van de cinema waar te nemen). — Enkele recente beslissingen en wetsvoorschriften inzake het Indische arbeidscontract, door mr. H. Cohen de Boer. — Bezuinigingsmethoden. (Wanneer de regeering, niet langer in staat is hare bestuursambtenaren overeenkomstig de waardigheid van hun ambt behoorlijk te bezoldigen, stelle men hen tenminste in de gelegenheid den dienst, desnoods met verminderd pensioen te verlaten, in plaats van hen te dwingen om stille armoede in Indië te lijden met verwaarloozing van de opvoeding hunner kinderen). — Practische Bestuursopleiding.

Spoor- en Tramwegen

No. 12 van 7 Juni: De Nieuwe Verlichting in en om het station Bandoeng, door ir. N. A. Halbertsma. — Koloniale Spoorwegen in Suriname in 1930 (Der gewoonte getrouwen geven wij hierbij — aangezien dit de eenigste gegevens zijn, welke, ondanks ons herhaald verzoek aan de Koloniale autoriteiten om meer, ons bereiken — een uitsnippel van het Verslag van Bestuur en Staat van Suriname over 1931 wat betreft den spoorweg in Suriname).

De voortdurende achteruitgang van den spoorweg noopte in het begin van 1930 tot het buiten bedrijf stellen van het baangedeelte Kabelstation-Zuid—Dam. Daarna volgt een statistiek, die geen opwekkend beeld geeft.

ZENDINGS- EN MISSIEBLADEN.

Annalen van Onze Lieve Vrouw van het Heilig Hart. Juni: De eerste Apostolische Prefect van Poerwokerto (Jav. n.l. Z.Eerw. Pater Visser). — Kerk te Awear, door E. Cappers. — Kerstviering in het Vic. van Ned. N.-Guinea (te Toal op Klein-Kei, te Merauke op Z.N. Guinea en te Oeta op Minka).

St. Claverbond. Juni: Een circulaire uit Kalibawang (over de eerste openbare Lourdesgrot op Java.) — Een dienstreis naar Soerakarta's binnenlanden, door J. Schots. — Nieuwe kapellen, door F. Sträter.

Een vaste burg is onze God. Juni: Jaarverslag van het Ned. Luth. Genootschap voor in- en uitwendige zending.

Kruistriomf. Juni: Uit onze Java-Missie. De Ondernemingen.

Nederlandsch Zendingsblad. Juni: Het Zendingswerk op de Sangi- en Talaud-Eilanden in 1931.

St. Melaniabl. Juni—Juli: Sint Melaniawerk te Djember, door V. — Van vroeger en nu. III. Kartini's ideeën over kinderlectuur en zooals 't nu is bij het Inlandsche kind, door S. M. — Het rammegevecht, door C. Hoogvelt—Dunckler.

BOEKENSCHOUW.

Nederlandsch-Indische Luchtreis-gids 1932. Uitg. door de Kon. Ned. Ind. Luchtvaart Maatschappij, G. Kolff & Co. Batavia. (Een handig boekje met tal van wetenswaardigheden.)

Pieter van Dam. Beschrijving van de Oost-Indische Compagnie. Uitg. door dr. F. W. Stapel. Boek II. Dl. II. Rijks Gesch. Publicatiën. Mart. Nijhoff.

De Boeddhistische kunst van Voor-Indië, door prof. dr. J. Ph. Vogel, Geill. geb. f 2.40.

Het Chineesche, Japansche en Indische ornament. Een beschouwing over zijn toepassing in bouwkunst en kunstnijverheid, door J. Godefroy, f 2.25.

Derde Nederlandsche Landbouwweek van 27 Juni tot en met 1 Juli 1932, Wageningen.

De beteekenis van de Inlandsche gemeenten in de Buitengewesten. Voordracht van dr. B. J. Haga in het Indisch Genootschap op 22 April.

De Economische toestand van Suriname in 1931. Verslag uitgebracht door de Vereniging voor Handel en Nijverheid in Suriname. Drukkerij D. A. G. Paramaribo.

Van Boschnegers en Roodhuiden, door P. M. Legène. J. N. Voorhoeve, Den Haag, f 1.25. (Het werkje is aangenaam geschreven en laat zich prettig lezen. Oud-Gouverneur Staal schreef een woord ten geleide. Behalve Boschnegers en Indianen, behandelt de schrijver, die zendeling bij de Broedergemeente in Suriname is, ook de Javanen, Britsch-Indiërs en Creolen. Dit zendingsboekje is een ernstig boek. Het leert ons de schuld der blanken tegenover de afstammelingen der slaven, waarmee bloedgeld is verdiend in vorige eeuwen en teekent het heidendom — ondanks het zendingswerk — waarin nog velen verkeerden. Groot is hun nood op geestelijk gebied. Met de Roodhuiden worden de Indianen bedoeld, het oorspronkelijke volk van Suriname, waaronder de Herrnhutters vele eeuwen hebben gewerkt en vele hunner broeders en zusters hebben opgeofferd door den dood in de binnenlanden. Het vlot geschreven boekje geeft ons verder een kijkje in het werkelijke volksleven, dat de schrijver van nabij kent en begrepen heeft.)

Suriname

Gouverneur Rutgers heeft op 10 Mei de zitting der Koloniale Staten geopend. In blijmoedige stemming zal hij zich niet naar de plechtigheid hebben begeven, want de economische toestand van het land is bedroevend. Hierop komen wij, na al wat wij daarover reeds hebben medegedeeld, niet terug. Slechts enkele grepen uit de rede.

In 1931 was de raming voor 1932 op f 4.700.000 gesteld, doch de begroting werd voor definitieve vaststelling bij de wet aan de Staten-Generaal ingediend met een met f 400.000 verminderde raming; nu het jaar is ingetreden, wordt die raming reeds voor de eerste 3 maanden nog lang niet bereikt, zoodat in den loop van het jaar naar versterking van de middelen moet worden omgezien. Hoe, is nog niet meegedeeld; doch daar alle belastingen wel tot het uiterste zijn opgevoerd in dit arme land, verwacht men, dat de korting op de salarissen zal worden opgevoerd tot den tienden penning, terwijl ze nu nog maar 5 % bedraagt.

Dank zij de maatregelen ter bestrijding der werkloosheid konden met Gouvernementssteun, in ronde cijfers, 600 werklozen plaats vinden in het goudbedrijf, 300 te werk gesteld worden bij den wegeaanleg en 100 zich vestigen als kleinlandbouwers.

Voor het loopende jaar is wederom een bedrag van f 60.000 uitgetrokken voor werkverschaffing, zoodat wat de drie genoemde punten betreft, op den ingeslagen weg kan worden voortgegaan, aldus de Gouverneur. Daarnaast wordt in de tweede helft van dit jaar aangevangen met den aanleg der waterleiding en worden voorbereidingen getroffen voor de verplaatsing van de leproserie „Bethesda”, waardoor naast de genoemde bedragen in 1932 en 1933 eenige honderd

duizenden aan loonen zullen worden uitbetaald. Ten slotte is op de aangenomen voorloopige begroting voor 1932 een bedrag van f 80.000 voor werkverschaffing uitgetrokken, daar ook in het komende jaar maatregelen op dit gebied zeker niet achterwege zullen kunnen blijven.

Voor de toekomst wijst de Gouverneur op enkele kleine lichtpunten. De rijstexport nam toe en zal zich in de komende jaren zeker nog verder ontwikkelen. Dat de houtexport in het overigens zoo slechte jaar 1931 hooger was dan de voorgaande jaren geeft hoop voor de toekomst, al blijven hier nog vele moeilijkheden te overwinnen. De belangstelling voor de goudwinning herleefde en het eerste kwartaal van 1932 gaf 40 % vermeerdering van de goudproductie ten opzichte van het overeenkomstig tijdvak van 1931. De voorgenomen uitbreiding van het voor vrije prospectie opengestelde gebied zal wellicht tot nog grootere toename leiden. Op het gebied der vruchtencultuur bestaat gegronde hoop op het tot stand komen van een exportbedrijf voor ananas, waarvoor de minister van Koloniën in beginsel een tijdelijke rentegarantie toezegde. De sinaasappel-export wordt dit jaar wederom door het Landbouwproefstation met medewerking der voornaamste belanghebbenden verzorgd.

In samenwerking van den Ondernemersraad voor Suriname met de Landbouwvereniging en het Landbouwproefstation zijn onderzoeken ter hand genomen en proefvelden aangelegd om een mogelijke hervatting van den bacovenexport, ditmaal met andere soorten, voor te bereiden, waarvan echter eerst over eenige jaren definitieve resultaten te verwachten zijn. Als jongste aanwinst voor den kleinlandbouw kan de tabakscultuur genoemd worden, waarvoor vooral bij de Javanen veel belangstelling bestaat.

Ondanks de lage prijzen der landbouwproducten blijkt steeds duidelijker, dat goed op loozinge gebrachte gronden voor den kleinlandbouw een waardevol bezit zijn, tengevolge waarvan het systeem der landsvestingsplaatsen meer en meer navolging vindt bij particulieren, welke daarin een loonende grondexploitatie vinden.

De volgende periode in de rede laten wij in zijn geheel volgen:

„De zorgvolle tijden, welke wij doorleven, leggen een zwaren druk op het leven van velen en dreigen sommigen te verleiden tot het verlaten van den weg van orde om op onwettige paden hun heil te zoeken. Het Bestuur, ik herhaal het nog eens, diep begaan met het lot van hen, die lijden door werkloosheid en verarming, zal niet nalaten te doen wat in zijn vermogen is om dien druk te verlichten. Wie zich inzake de nooden en behoeften van de bevolking tot het Bestuur richt, kan rekenen op een aandachtig gehoor; ik stel er prijs op, te vernemen wat ook in dit opzicht onder de bevolking leeft. Maar met nadruk voeg ik daar aan toe, dat het Bestuur als zijn eerste en heiligste taak beschouwt de handhaving van het recht, de bescherming der burgerij, de ongerepte handhaving van de orde. Wie den wettigen weg verlaat, zal het Bestuur tegenover zich vinden met al de machtsmiddelen, waarover het beschikt. Gesteund door de ervaring, doe ik met vertrouwen een beroep op uw College en op de burgerij, door u vertegenwoordigd, om daarbij zoo in als buiten deze zaal het Bestuur in de vervulling van die primaire taak te steunen.”

***

Onder het hoofd „Twee tegelijk” schrijft „De Surinamer” van 5 Mei:

„Zondag a.s. vergadert de Volksbond in de Stadszending om 10 uur des voormiddags en op hetzelfde uur vergadert de Sawo in het bioscooptheater Victoria.

Voor degenen, die niet op de hoogte zijn, kunnen wij hier aanteekenen, dat door de leiders de Volksbond wordt beschouwd als de politieke organisatie en de Sawo als de vakorganisatie der arbeidersbeweging in Suriname.

Van den Volksbond kunnen dan ook werklozen lid zijn, terwijl van Sawo uitsluitend vakarbeiders, die contributie kunnen betalen, lid kunnen zijn.

Naar wij vernemen zal het bij deze twee organisaties niet blijven. Onder meer wordt overwogen ook een landbouworganisatie te stichten.”

***

Een vriendelijke hand zond ons de toespraak door den voorzitter van de Sawo (Surinaamsche Algemeene Werkers Organisatie) den heer Theo de Sanders, gehouden op de eerste bijeenkomst. Onze ruimte gedooft niet op den inhoud in te gaan. De spreker dringt aan op bezadigd optreden. Of dit bereikt zal worden, gezien de heterogene bevolking van Suriname, zal de toekomst leeren.

De samenstelling van het bestuur van de Sawo is: Theo de Sanders, voorzitter; ex-leden van het Werklozen-Comité: L. Doedel, 1e secretaris; M. Lepelblad, 1e commissaris; J. v. Eer, penningmeester. — J. Wolff, 2e secretaris; M. Blackman, commissaris; C. v. d. Vijfer, commissaris.

***

Het is te voorzien, zegt het Surinaamsche blad „De Banier” dat, als gevolg van den aanhoudenden zwaren regenval der laatste weken, het grootste deel der kleinlandbouwproducten te loor is gegaan, of te loor zal gaan, er in de nabije toekomst voedselgebrek zal ont-

J. A. MONOD DE FROIDEVILLE
 |BELASTINGADVISEUR
WIJNSTRAAT 91 - ROTTERDAM
 TELEFOON 54780 5615
VOORLICHTING EN BIJSTAND IN ALLE
 — FISCALIS AANGELEGENHEDEN —

Nagekomen Berichten.

staan. Zelfs de rijst zou de normale productie hoogstwaarschijnlijk dit jaar niet bereiken, daar veel van den aanplant door water vernield werd.

***

De heer A. A. Dragten heeft zijn ontslag ingediend als lid der Koloniale Staten. Het was reeds sedert eenigen tijd bekend, dat de heer Dragten om gezondheidsredenen het voornemen had om af te treden.

„De Surinamer” van 19 Mei schrijft omtrent deze ontslagaanvraag:

„De vorige week berichtten wij zonder meer, dat de heer A. A. Dragten zijn mandaat als lid der Koloniale Staten had neergelegd.

Bij een vorige gelegenheid, toen de heer Dragten om principieele redenen uit het College trad, is dit onzekerzijds niet alleen betreurd, doch wij waren onder de eersten om er toe bij te dragen dat hij op zijn besluit terug kwam.

De heer Dragten behoort n.l. tot die hevige tegenstanders met wie men het zeer oneens kan zijn, zonder dat men zijn achting voor hem behoeft te verliezen. Integendeel. Dwingt zijn uitgebreide kennis eerbied af, evenzeer doet dit zijn wel impulsieve, maar geenszins haatdragende bestrijding van daden, wier standpunt hij gewoonlijk weet te waardeeren....

Door verschillende personen is thans de behoefte gevoeld hem bij zijn aftreden te huldigen, hetgeen plaats vindt in de gymnastiekzaal van de Hendrikschool.

***

Collega „De West” van 29 April is bang er in te loopen en plaatst boven het volgende radiobericht uit Weenen het hoofd:

„Een kletspraatje?”

„Een origineel middel om de muggen- en muskietenplaag in den zomer te bestrijden is uitgevonden door den gemeenteraad van Klosterneuburg, het Spa aan de Donau. Men heeft n.l. besloten een zoogenaamde „vleermuis-toren” te bouwen, waarin een groot aantal vleermuizen worden gebracht en daar op hun gemak zullen worden gesteld. Deze uitvinding berust op de rapporten van wetenschappelijke onderzoekers dat vleermuizen per nacht ongeveer veertig tot vijftigduizend muggen en muskieten verslinden.”

Neen collega, het is geen kletspraatje. De cijfers nemen wij niet voor onze rekening, maar overigens verzoeken wij onzen collega in „De West-Indische Gids” van April 1926 (1e jg.) blz. 567—570 het artikelje „Muggenbestrijding” van den heer D. G. J. Bolter na te lezen.

***

De Surinaamsche bladen maken melding van een geval van slangenbeet met doodelijken afloop. Het ge-

VICTORIA-WATER
 OBERLANNSTEIN
 HEERLIJK GEZOND
 NATUURLIJK BRONWATER 5504

val is belangrijk genoeg om er in een volgend nummer op terug te komen.

***

„De Telegraaf” van 7 Juni schrijft:

„Een energieke Surinamer is de heer Tolud. Hij heeft tien jaar bij de mariniers gediend, en men herinnert zich misschien nog wel dezen donkerkleurigen marinier; als hij met den troep mee marcheerde. Intusschen, hij zag dat zijn toekomst niet op het water lag, vooral toen er van promotie niet veel kwam. Hij nam ontslag uit den dienst, waarbij hij natuurlijk pensioen enz. verspeelde, en besloot op een andere wijze zijn geboorteland te dienen. Suriname is nog weinig bekend. Sommigen verwarren het zelfs met Curaçao. Om de belangstelling voor Suriname aan te wakkeren heeft hij nu in de Kerkstraat 332, bij het Amstelveld een winkel geopend, welke „Paramaribo” heet en waar allerlei Surinaamsche artikelen worden verkocht: fraaie schilderijtjes uit vliedervleugels gemaakt, opgezette dieren, aardewerk en andere curiosa. Men moet den moed bewonderen van dezen donkerkleurigen winkelier, ex-marinier, om dit op touw te zetten en daarom maken we hiervan melding. Zeker zal zijn zaak er toe bijdragen, Suriname meer bekend te maken, want Tolud is welbespraakt en raakt niet uitgepraat, als hij over zijn land en de gebruiksvoorwerpen vertelt.”

Curaçao

Het nieuwe regeeringsreglement.

In zijn vergadering van 28 April 1932 heeft de Koloniale raad opgeheven de opgelegde geheimhouding over 's raads advies inzake het ontwerp der nieuwe staatsinrichting. Het advies is achter de notulen der genoemde vergadering afgedrukt. Wij ontleenen er aan het hierna volgende.

Anders dan het ontwerp, dat de gouverneur voorzitter en ondervoorzitter van de Staten wil doen benoemen, meent de raad, dat dit aan de Kroon moet zijn voorbehouden: de benoeming van een voorzitter op voordracht van den gouverneur na advies van den raad van bestuur, die van een ondervoorzitter uit een voordracht, opgemaakt door de Staten.

Daar wij het aan den raad toegezonden ontwerp niet hebben, is niet altijd te begrijpen, waarop een opmerking slaat. De voorgenoemen en door den raad gewenschte regeling van het actieve kiesrecht is ons daarvoor niet duidelijk geworden.

De raad krijgt den indruk dat bij het overlaten van de regeling der inwendige aangelegenheden aan de in Curaçao gevestigde organen de bevoegdheden van het vertegenwoordigend lichaam in de wetgeving het tegendeel van toegenomen zijn, die van den gouverneur overwegend belangrijker geworden zijn.

De benoemingen van administrateur van financiën, procureur-generaal en griffier van het Hof van Justitie wil de raad aan de Kroon laten; het ontwerp schijnt die aan den gouverneur te willen brengen.

Ambtenaren wil de raad niet in den raad van bestuur. En in de Staten?

De raad meent, dat de Staten hun eigen griffier moeten benoemen.

Den heer Fock zal zeker deze uitlating treffen: „Het is den Raad een genoegen, dat... een eind gemaakt wordt aan het weinig logische van een sluitende begroting, waarop een leening tot dekking van tekort voorkomt.” Een batig saldo van een vorig jaar wil de raad wel tot het sluitend maken der begroting aanwenden.

Het tijdstip voor indiening der ontwerp-begroting wordt verlaat.

Actueel voorzeker is deze vraag: „Wat de procedure zou moeten zijn, indien de Staten het slot der rekening niet goedkeuren?”

Voor hooger beroep van vonnissen wil de raad de oude regeling van vóór 1918 en cassatie in gevallen, waarin beroep uitgesloten blijft.

Duurtebijslagen.

Zooals wij verleden week uit het Isla-bericht hebben afgeleid, heeft de raad voor 1933 geen gelden voor duurtebijslag toegestaan. De gouverneur had voor de tweede helft van 1932 reeds een tweede vermindering in uitzicht gesteld, en tegen 1 Jan. 1933 een salaris-korting van 5 %.

De middelen.

De opbrengst der middelen over de eerste twee maanden van 1932 bracht f 11.000,— minder op dan het 1/2 der raming; vergeleken met Jan. en Februari 1931 was de opbrengst f 132.000 minder.

Februari 1932 bleef beneden Februari 1931: invoerrecht f 25.000,—, gedistilleerd accijns f 47.000,—, grondbelasting f 9.000,—, inkomsten der posterij f 3.500,—, loodsgelden f 3.000,—, alle andere ontvangsten f 8.000,—.

De inkomstenbelasting bracht f 33.000,— meer op, maar bleef f 40.000,— beneden 1/12 der raming, registratierecht f 2.000,— meer.

Rammelaar.

De „Amigoe de Curaçao” over het scheepvaartverkeer van Curaçao:

„Gedurende den oorlog kwam er een kleine

inzinking. Na den oorlog ging het met de stoomschepen weer bergopwaarts, en wel met reuzenschreden.”

De geschiedenis van dit eiland vertoont in de laatste jaren wel wonderlijke gebeurtenissen!

Alg. Handelsblad.

Uit den Verren Vreemde

Abessinië.

Den 28en Mei gaf Reuter het volgende telegram uit Addis Abeba. Rashailu, koning van Godjam, en zijn zoon zijn aangehouden door de regeeringstroepen van keizer Hailesellase. Rashailu is een der machtigste Ethiopische leiders en zijn zoon is verloofd met de dochter van den keizer, maar er is thans twijfel of het huwelijk zal doorgaan.

Den 9en Juni gaf Reuter hierop het volgende, door de censuur vertraagde, telegram:

Vermomd in vrouwenkleeren heeft Lijyassu, de keizer van Abessinië, die in 1917 ontroond is, zijn bewakers weten te verschalken, zoodat hij zich nu in het woeste gebied van Godjam in vrijheid bevindt. Dit gebied is door het regenseizoen nu ontoegankelijk.

Lijyassu was onder toezicht geplaatst van Raskassa, een hooggeplaatst edelman, die door zijn geestelijke orthodoxie veel aanhangers heeft, onder wie zeer invloedrijke persoonlijkheden.

Men weet niet of Raskassa zich voor de vlucht van Lijyassu geleend heeft, maar men heeft hem sinds de ontvluchting geen vrijheid van handelen gelaten.

Het is bekend, dat de tegenwoordige keizer, Hailesellase, tot nu toe Raskassa niet heeft durven arresteren. Een sterk militair detachement, onder aanvoering van den minister van Oorlog, is op weg naar Godjam om den gevluchte op te sporen.

Lijyassu heeft aangekondigd, dat hij naar Addis Abeba zal gaan, wanneer het regenseizoen gëeindigd is, om de rekening met zijn vijand Hailesellase te vereffenen; de laatste bevindt zich in een moeilijke positie, want de ontyredendheid der bevolking schijnt ten top te zijn gestegen.

De arrestatie van den leider Rashailu, vrijwel onmiddellijk na de ontvluchting van Lijyassu, heeft de hoofdstad verrast en zij is nog niet van die verrassing bekomen. Rashailu is naar men zegt, gearresteerd, omdat hij gepoogd heeft Lijyassu wapens en munitie te verschaffen.

Nog voordat wij het hier voorafgaande konden weergeven, is een gerucht vernomen volgens hetwelk Lijyassu weer gevat zou zijn.

Van berichten als deze is de waarde en beteekenis niet dadelijk te bepalen, maar in elk geval brengen zij toch zekerheid dat het in Ethiopië onder Hailesellase I, koning der koningen, nog geenszins tot rust gekomen is. Waarschijnlijk zullen berichten over zeer hardhandig optreden volgen.

Ingezonden

Koloniale producten op de tentoonstelling in het Westbroekpark.

Geachte Redactie,

Groote belangstelling en waardeering ondervindt zeker de Indische Tentoonstelling.

Nederland mag zeer zeker het Gemeentebestuur van Den Haag dankbaar zijn voor het initiatief om deze prachtige artistieke gebouwen naar Scheveningen te doen overbrengen.

Het Koloniaal Instituut heeft van hare inzending een zoo prachtig harmonisch geheel gemaakt, dat het ieder zal lokken om voortaan het Koloniaal Instituut te Amsterdam geregeld te gaan bezoeken, waar men nog veel meer van onze Koloniën kan zien, dan wat hier is samengebracht.

Jammer is 't echter, dat onze Cultuur Ondernemingen deze gelegenheid niet met beide handen hebben aangegrepen om propaganda te maken voor wat zij voortbrengen.

Wat een prachtige gelegenheid om hier direct van de Ondernemingen koffie, thee, cacao, vruchten, enz., uit Oost en West aan te bieden en daarvoor propaganda te maken.

Het is begrijpelijk, dat de Ondernemingsgeest onder de huidige omstandigheden ontmoedigd is, doch met samenwerking is hier misschien nog veel te bereiken.

De aantrekkelijkheid dezer prachtige Tentoonstelling zou er zeker door verhoogd worden, wanneer hier thee, koffie, cacao werd geschonken en men als souvenir deze producten in kleine pakjes kan medenemen.

In de Groote feestzaal zouden Nederlandsche artisten zich gaarne doen hooren en wanneer daar goede middag- of avondconcerten worden gegeven, zal 't bezoek aan de Tentoonstelling daardoor winnen.

Misschien kunnen alsnog inzendingen uit Oost en West worden toegevoegd, b.v. van de Kon. Petro-

HAAGSCHE STEENKOLEN MIJ.

v.h. J. KEMPS

1e v. d. Boschstraat 4

5094

DEN HAAG

TELEFOON 772180

Profiteert van onze voorjaarsprijzen.

leum mij.; de Ned. Handel Mij.; de verschillende Tabak Mij.; de verschillende Suiker Mij.; de verschillende Koffie-plantages; de verschillende Cacao-plantages; de verschillende Thee-plantages. met gelegenheid de producten te proeven en kleine pakjes, waarop de naam der Ondernemingen staat vermeld, mede te nemen.

Voorzitter van het Emigratiefonds van het Nationaal Verbond tot bevordering der Kolonisatie in Suriname.

J. J. B. J. Jérôme Bouvy
Backershagenlaan

Wassenaar.

Berichten der Afdelingen

Afdeling Apeldoorn.

Aan alle leden en begunstigers zijn circulairen gezonden om iedereen met huisgenooten en belangstellenden op te wekken op 25 Juni deel te nemen aan de tocht naar Den Haag en, onvoorziene omstandigheden voorbehouden, op 13 Aug. naar Rotterdam.

Wij wijzen er met nadruk op dat aangiften na 20 Juni allerlei moeilijkheden veroorzaken en verzoeken dus dringend, dat opgave en girostorting of overschrijving op 20 Juni 12 uur — in het bezit van den secretaris-penningmeester zijn. Er is nu al zooveel in het „Koloniaal Weekblad” en in de Pers in het algemeen over de Ind. Tentoonstelling en de Algem. Verg. geschreven, dat er onzerzijds niets meer aan toegevoegd behoeft te worden.

Tot heden zijn nog 8 nieuwe leden en 7 begunstigers aangebracht... door 't bestuur. Willen de leden daar ook eens hun aandacht aan schenken?

De secretaris,

J. C. BAARS.

Afdeling Utrecht.

Op Dinsdag 7 Juni j.l. waren een 400-tal militairen, waaronder verscheiden officieren en onder-officieren, van de verschillende korpsen, te Utrecht in garnizoen, in de groote zaal van het Gebouw voor Kunsten en Wetenschappen, tezamen gekomen tot bijwoning van eene lezing met filmvoorstelling van den afdelingsvoorzitter, prof. L. van Vuuren, hoogleraar in de sociale aardrijkskunde aan de Rijksuniversiteit aldaar, over Celebes en den in het binnenland daarvan levenden volksstam der Toradja's.

In zijn openingswoord begroette de generaal O. Bueno de Mesquita, het gehoor namens het groote deels aanwezige afdelingsbestuur en herinnerde hij eraan, hoe, dank zij het initiatief van den luitenant-kolonel J. J. Mac Kenzie, het hoofdbestuur van „Oost en West” bij den Minister van Defensie sympathie wist te wekken en van Zijne Excellentie toezegging van steun verkreeg voor de verwezenlijking van het denkbeeld, onze overzeesche gewesten nader te brengen tot de vele jonge Nederlanders, die telken jare tijdelijk in het leger vertoeven. Hij bracht den luitenant-kolonel Mac Kenzie hulde voor diens prijzenswaardig initiatief en dank voor diens ijverige bemoeiingen in deze, in welke dankzegging hij ook, met een afzonderlijk woord van welkom, den garnizoenscommandant, den luitenant-kolonel G. Doorman, betrok, alsmede den plaatselijken adjudant, den kapitein F. L. E. Maurenbrecher, die een groot aandeel in de voorbereiding van dezen avond op zich had genomen. De generaal Mesquita verwelkomde daarop in het bijzonder prof. Van Vuuren en leidde dezen bij de aanwezigen in, wijzende op diens belangrijken wetenschappelijken arbeid in, en diens uitgebreide kennis van, land- en volkenkunde van het uitgestrekte, vruchtbare en mooie eilandrijk, in vereeniging waarmede Nederland zich terecht gelukkig gevoelt.

Prof. Van Vuuren drukte zijne blijdschap uit over het voorrecht, het woord te mogen voeren in een kring, waartoe hij een 40-tal jaren geleden zelf had behoord en begon met zijn gehoor te wijzen op de kenmerkende verschillen tusschen de westelijke en oostelijke helft van den Archipel. Aan de hand van eene serie fraaie lantaarnplaatjes vestigde hij de aandacht op den opbouw door millarden microscopische kleine koraaldiertjes, de daardoor ontstane kalkformatiën, den rijken plantengroei en de zeden en gewoonten der bewoners, meer in het bijzonder der op de hoogvlakte in het binnenland levende Toradja's, van het grillig gevormde eiland Celebes. De Toradja's zijn een vrede-

lievende, in hoofdzaak vegetarisch levende en kunstzinnige volksstam, die nog een overwegenden invloed toekent aan de goede en booze geesten en zijne dooden vereert met eene zeldzame overgave, welke haar hoogtepunt bereikt in de krachtens de traditie en volgens een bepaald ritueel gevierde doodenfeesten. In de thans volgende film, bracht prof. Van Vuuren de aanwezigen naar eene haven in de golf van Boni, en door een berglandschap van overweldigende schoonheid, naar het binnenland, waar hij de architectonische interessante woningen en bruggen der Toradja's, hunne levenswijze en hun arbeid liet zien, om dan het grootsche en indrukwekkende doodenfeest aan het oog te doen voorbijtrekken, dat de zoon van een overleden aanzienlijke, aan diens nagedachtenis wijdde. Op onderhoudende en leerzame wijze wist spreker zijn gehoor te boeien, uitleg gevende van hetgeen hij in beeld had vastgelegd en den nadruk leggende op het rituele karakter, dat het offeren van honderden stuks kostbaar vee eigen is. Geleidelijk en met de grooten tact, zal de bevolking van het verkeerde eener dergelijke kapitaalsvernietiging overtuigd moeten worden, in welk opzicht den Nederlandschen invloed nog eene belangrijke taak is weggelegd.

In eene tweede, helaas slechts korte film, toonde prof. Van Vuuren den aanwezigen nog eene vischpartij in West-Java, waarbij eene reeks beelden op het witte doek verscheen, die een verrukkelijk staal van de heerlijke natuur daarginds gaven. Spreker besloot met uitdrukking te geven aan de hoop, dat het door hem behandelde iets zou bijdragen tot verrijking in breeden kring van de belangstelling voor Nederlandsch-Indië.

De luitenant-kolonel Doorman bracht in harte-lijke bewoordingen den dank van het garnizoen aan spreker over.

Het was een buitengewoon geslaagde avond. De volle zaal volgde spreker met gespannen aandacht en deze mocht de voldoening smaken zich, na zijne reeds elders volbrachte, vermoeiende dagtaak, niet tevergeefs aan de behartiging van een uitnemend verenigingsbelang te hebben gegeven.

Mededeelingen

VAN HET HOOFDBESTUUR.

Voor de leden in Ned.-Indië.

De leden die in Ned.-Indië verblijven worden vriendelijk verzocht de volgende lijst te raadplegen.

WESSELING & Co.

ACCOUNTANCY EN BELASTINGZAKEN

LEIDEN - ST. AAGTENSTRAAT (h. Steenstr.)
TELEF. 2092 5635

N.V. Haagsche Boazbank

Molenstraat 45 & Telefoon 115903
Den Haag

Rente Spaarkas . . . . . 3 1/2 %
Rente Deposito's . . . 2 1/2 tot 4 1/2 %
Rente in Rekening-courant 2 1/2 %

Aan- en Verkoop- van Effecten
Verzilvering van Coupons
SAFE-INRICHTING

De Directie: Mr. J. A. DE WILDE
M. A. POTTER
5439

MOOI DOORN, lag. bel. 1/2 uur m. d. autobus n. Utrecht. Te koop kl. vrijst. villa, gef. bij centr. bosch en hei. Kl. mooi aangel. tuin. Ben. 2 fl. kam. hall m. schouw. Serre, fl. keuk. keld. dubb. schuur. W.C. Verd. 1 gr. 2 kl. sl.k. badk. W.C. Zold. m. 2 kl. k. Koopsom f11.800. Br. no. 5117 bur. van dit blad.

Het aangewezen adres voor gebruikte en nieuwe **AUTOMOBIELEN** is **P. KIEFT**, Zeezwaluwstraat 2-2a, einde Houtrustweg. Tel. 555068. Aanbevolen adres voor leden van „Oost en West”. Tevens expert van alle Automobielen. 5263 In- en verkoop van nieuwe en gebruikte Automobielen

NEDERL. STAATSLOTERIJ

Collectrice: **H. G. C. CANNEEL**
Lid van „Oost en West” 5115
Dagelijks loten verkrijgbaar.
FREDERIK HENDRIKLAAN 95 — DEN HAAG

delijk verzocht de door hen verschuldigde contributie aan hem over te maken, zoodra door hen ontvangen is een postwisselformulier en zulks teneinde verdere kosten op de inning dier contributie niet noodeloos te vergrooten.

De Hoofdvertegenwoordiger van Oost en West,
L. M. F. PLATE.

Informatie-Bureau.

Het Informatie-bureau der Vereeniging, Korte Voorhout 6, Den Haag, is dagelijks geopend van 10—12 en van 2 1/2—4 uur (des Zaterdags alleen tot 12 uur).

Verkrijgbaar ad f 0.25 „Curaçao”, naar de laatste gegevens bewerkt door het Bestuur der afdeling aldaar, welke secretaris, de heer H. J. C. Bodenburg Hellmund gaarne bereid is verdere informatieën omtrent Curaçao aan belanghebbenden te verstrekken

Studie-Commissie.

De heer H. J. A. Schroeder, Inspecteur van het Onderwijs te Willemstad (Curaçao) is opgetreden als vertegenwoordiger der Commissie aldaar. Genoemde heer is gaarne bereid alle mogelijke inlichtingen te verschaffen.

Bestemd voor uitzending naar Nederlandsch-Indië.

B. I. Themans, admin. ambt. b.h. B.B., Kruiskade 42 Rotterdam. P. C. Smit, admin. ambt. b.h. B.B., Paschlaan 8, Apeldoorn.

Slotboom

ZEESTRAAT h. BAZARSTRAAT

ANNO 1802

5096

SPECIALITEIT: CENTRALE VERWARMING MET OLIESTOOK-INRICHTING

In Nederland aangekomen verlofgangers.

Mr. H. J. Wijnmaalen, contr. 1e kl. b.h. B.B., Anna Paulownastraat 47, Den Haag; J. Lock, hoofd-radiocommies b.d. P.T.T.-dienst, Riouwstraat 182, Den Haag; G. J. Peters, ondercommissaris van Pol. b.d. Veldpolitie te Wonogiri, Cath. Beermansstraat 19a, Rotterdam; M. J. Krul, ondercommissaris van pol. b.d. stadspolitie te Semarang, v. d. Waalsstraat 63 I, Amsterdam (O.); M. Westplat, comm. 1e kl. b.d. P.T.T.-dienst, Begoniastraat 293, Den Haag; R. L. Poetsma, adm. ambt. m.d. titel v. adj.-refend. b.h. hoofdkant. v. d. dienst der In- en Uitvoerr. en Acc., Reinkenstraat 1e, Den Haag; M. Hoekstra, schoolhoofd b.h. O.W.L.O., Zuid 125, Drachten; B. J. Maitimo, kantoorhoofd o.h. residentiekant. te Bondowoso, v. Oldenbarneveltstraat 40, Leiden; P. W. de Leede, inspect. b.d. P.T.T.-dienst, Roelofsstraat 93, Den Haag; A. H. J. Kroon,

Mutatiestaat van 8 tot 15 Juni '32

Nieuwe Leden:

F. A. Rijnders, Oud-Kolonel N.-I.-L., thans Commandant K.K.M.I. huis „Bronbeck” te Arnhem, Velperweg 149. f7.50.
E. G. A. Slors, Oud-Luitenant-Kolonel N.I.L., Heemstede, Hendrik de Keyserlaan 14.
Dr. J. A. Schreuder, Apeldoorn, Deventerstr. 93.
J. van Vogelpoel te Malang.

Ter Rectificatie: H. Middelburg, Koningin Wilhelminastraat 1, Amersfoort.

Afschrijvingen:

Mevrouw J. M. Dobson—v. d. Maaten, Overveen, Regentesselaan 22.

Voorgesteld door:

den heer F. Ruinen te Arnhem.

Afdeulingsbestuur te Haarlem.

den heer H. A. Schoonhoven te Apeldoorn. Eigen aanmelding.

Adresveranderingen:

Mevr. C. Jesse-Catoire, van: Amsterdam, Noord-Amstellaan 209I, naar: Den Haag, Aucubastraat 20. f5.—
Mr. J. Visser, Oud-Directeur Osvia, Baarn, van Nieuw-Baarnstraat 67, naar: Molenweg 15.
F. Hoogewerff, van: Helmond, naar: Arnhem, Apeldoornstraat 14.
J. J. Barendsen, Oud-Luitenant-Kolonel N.-I.-L., van: Velp, Larensteinsche Laan 17, naar: Hilversum, Oude Enghweg 2.
Mejuffrouw M. L. C. A. Hoogenstraaten, Nijmegen, van: Barbarossastraat 84, naar: Hermelijenstr. 4.
Mejuffrouw F. Maier, Nijmegen, van: Barbarossastr. 70, naar: Fransche Straat 11.

den heer H. Kok, Djokjakarta, Malioboro 6.
W. Goldie te Malang.
Mevr. C. H. Hoedt, Den Haag, van: Goudsbloemlaan 33, naar: Dunklerstraat 67.
Mejuffrouw A. P. M. Hamerster, Onderwijzeres, van: Den Haag, naar: Fort-de-Kock, Hospitaalsingel.
D. van der Meulen, Ass.-Resident, van: Leiden, Rijsburgerweg 161, naar: Padang (S.W.K.)
A. V. Poggemeier, Adm. Ambt. B.B., van: Kota-Radja, naar: Koeala Simpang.
Mr. L. Tobi, Adm. Ambt. b.d. Weeskamer, van: Soerabaja, naar: Batavia-C.
J. Z. Mewe, van: Soerabaja, naar: Palembang, p.a. Javasche Bank.
P. A. J. Moojen, van: Neuilly-sur-Seine, naar: Scheveningen, Hotel Rauch.

landbouwconsulent, Keizersgracht 544, Amsterdam, Centr.; A. R. Kramer, ambt. 2e kl. b.d. dienst der In- en Uitvoerr. en Acc., Weimarstraat 72, Den Haag; A. H. Uijleman, hoofdopzichter b.d. dienst v. d. Mijnbouw, Archimedesstraat 60, Den Haag; J. H. Uhl, kap. gen. staf, L. v. Meerdervoort 326, Den Haag; H. A. Buiskool, 1e luit. cav., Oppenheimstraat 25A; Groningen; dr. H. K. Scheffer, Off. v. Gez. 2e kl., Hoogelaan 11, Vlaardingen; J. A. Scheffrahn, 1e luit. inf., Helenastraat 1, Den Haag; W. W. B. Droogleeveer, luit.-kol. Top. Dienst, Pieter Saenredamstraat 6, Utrecht; B. K. de Vries, 1e luit. inf., Obrechtstraat 433, Den Haag; T. P. H. Besters, 1e luit. inf., Arnhemsche weg 251, Apeldoorn; E. Frisco, opzichter b.h. Gevangeniswezen in Curaçao, Jan van Riebeeckstraat 94, Den Haag; Ir. V. F. van Katwijk, ing. 1e kl. b.d. dienst v. Waterkracht en Electr., 's Huis in de Enk, de Steeg (Geld.); J. F. J. v. Amerongen, werkmeester b.d. S.S. en Tr., Pieter Bothstraat 17, Utrecht; W. Kretzer, opzichter 1e kl. b.d. dienst v.d. Mijnbouw, Weimarstraat 275, Den Haag; F. W. van Vliet, leeraar b.d. Kon. Emmaschool te Soerabaja, Schoterweg 20, Haarlem; ir. L. Verhoef, houtvester b.h. Boschwezen, per adres Ver. v. Ind. Verlofgangers, v. Weede van Dijkveldstraat 37, Den Haag; A. A. C. Linck, assistent-res., Ieplaan 28, Den Haag; W. Satijn, fung. ambt. 2e kl. b.d. dienst der In- en Uitvoerr. en Acc., Usselincxstraat 69, Den Haag; dr. P. Peverelli, gouv.-arts 1e kl., Oude Gracht 380 bis, Utrecht; G. T. Corver, opzichter 1e kl. b.d. S.S. en Tr., Nederhorst den Berg; J. W. Scheffers, techn. ambt. 2e kl. b.d. P.T.T.-dienst, Bentinckstr. 12, Amsterdam-W.; J. Poen, Mulo-onderwijzer, Ant. Heinsiusstraat 19, Den Haag; ir. F. B. J. Kluyvers, ing. 2e kl., b.d. Waterstaat en 's-Lands B.O.W., Laan van Meerdervoort 241, Den Haag; B. L. Vries, leeraar b.d. Kon. Emmaschool te Soerabaja, Lübeckstraat 77, Den Haag; mr. G. A. M. Hoolboom, leeraar b.d. Middelb. Opl. School v. Inl. Ambt., per adres Ned. Handel Mij., Den Haag; mej. N. Sanderse, verpleegster 1e kl. b.h. Krankzinnigenwezen, Renbaanstr. 47, Scheveningen-A. Stuurman, assistent-res. v. Indragiri, v. Baerlestraat 112, Amsterdam-Zuid.

Met Pensioen.

C. Cornelisse, practijk-ingenieur b.d. S.S. en Tr., per adres F. Cornelisse, Brederodestraat 47, Santpoort St.; J. C. F. Caspari, Insp. v. Fin., v. Bleiswijkstraat 48, Den Haag; J. A. van Polanen, werkmeester b.d. S.S. en Tr., Amsteldijk Zuid 138 II, Amsterdam; G. C. Janssen, inspect. b.h. Inl. Onderw., in het 6e. ressort te Malang, per adres J. L. Janssen, Perenstraat 75, Den Haag; mej. H. C. J. v. d. Schaaf, schoolhoofd b.h. O.W.L.O., Huize de Merel, Lunteren; mr. A. E. Schouten, tijd. buitengewoon voorzitter b.d. Landraad te Malang, per adres dr. S. L. Schouten, Maliebaan 3, Utrecht; F. K. de Weerd, contr. 2e kl. b.d. P.T.T.-dienst, Kleverparkweg 156, Haarlem; G. J. Hermans, ambt. v. d. Inklaring b.d. S.S. en Tr., per adres J. Kurvers, Fagelstraat 27, Leiden; F. J. Smit, havenmeester 2e kl. te Tandjong Priok, Laan van Meerdervoort 235, Den Haag; J. Ph. Hop, werkmeester b.d. S.S. en Tr., Leidschevaart 82, Haarlem.